menta usurpent, ac invadant, preterquam quod parum deceat,
A monachum istiusmodi cum mulieribus commercium, ac lateri juncta fœminarum societas, nam ritus purificationis is est, ut Parochus mulierem ad ostium Ecclesiæ subsistentem, & candelam manu ferentem, porrecta stola ex collo pendente manui illius introducat, & ad altare deducat, coram quo benedicitur, & si integrum sit, Missam audit; quem sanè ritum Monachis mundo mortuis, & juxta sui nominis notionẽ solitariis non cõpetere, nemo prudens rerum æstimator inficiabitur. Certè Virgo Deip. ad templum Jerosolymitanum se contulit, ut legẽ Purificationis impleret, quod in omnibus solemnitatibus sacrificiis, ac ritibus publicis typum gessit Ecclesiarum Parochialiũ, quæ antiquissimæ sunt, neque alias præter has extitisse, saltem quoad ministeria, temporibus Apostolorum, & vetustissimorũ Ecclesiæ Pastorum evidens est, nisi fortassis alibi fuerint particularia quædam oratoria. Hinc S. Chrys. *hom. 25. in ep. ad Hebr.* Neque vestigium monachi tunc erat, nẽpè prout posteriorib. sæculis instituti sunt, nam D. Hier. vocat Paulum Anachoretã primum Eremi institutorem, neq; etiã tunc ita passim ordinabãtur sacerdotes, ut constabit facilè investiganti primam religionũ sacrarũ originẽ: neq; in urbib. aut vicis, ubi populi frequẽtia erat, sed in sylvis, ac solitudine morabantur, unde *ad Paul.* iterũ
B *S. Hier.* Si inquit, cupis esse, quòd diceris monach. i. solus, quid facis in urbib. quæ nõ sunt solorũ habitacula, sed multorũ; estq; vox magni illius Arsenii, Quod piscis in arido, hoc Monachus in oppido. Quãvis posteriorib. sæculis, crescente fideliũ messe, cũ Parochi non sufficerẽt zizaniis, quæ dormientib. hominibus inimicus homo superseminabat evellendis, providè admodũ in illorum subsidiũ accesserint etiã Regulares, qui proinde vocationis suæ memores, matricũ Ecclesiarum reverentiã, cultũ, & populi erga easdẽ obsequia promovere, & amplificare tenẽtur, omnemq; obicẽ, quo vel minimũ ea imminuerentur, aut ab iis populus distraheretur, quavis ratione à medio tollere: præsertim cũ & constitutionib. Apostol. Summorũ Pontificũ, & alibi per Concordata, quibus se obstrinxerunt, ad id obligentur.

QUOAD SEPULTURAM.

Quamvis liberum sit unicuique sepulturã eligere, si nolit majorum tumulo inferri, aut Paroch. Ecclesia sepeliri: tamen etiã tunc Cathedrali, vel Parochiali Ecclesiæ debetur quarta fune-
C ralis, quæ eisdem reservatur, quamq; Conc. Trid. *sess. 23. c. 13.* ad pristina jura vult revocari Conc. etiam Lat. *ss. 23. c. 13.* decernit, & mandat, si quarta funeralium ante per an. XL. præstari solita sit Eccl. Cathed. aut Paroch. ea servetur, non obstantibus privilegiis etiam Mari magno (in quo religiosi mendicantes plerũq; natant) appellatis. Meminisse interim oportet, inquit *F. Tsp. sup de sepultura*; non posse Mendicantes in suis Ecclesiis sepelire, nisi eos, qui in eorum ecclesiis sepulturam majorum habẽt, vel vivi eam elegerunt, *c. 1. & d. c. 10. & Cle. dud. & ext. cum super Cathed. de seq.* neq; est in potestate consanguineorum, ut defũctum extra parochiale, aut majorum illius monumentum sepeliant, sed id solo patri specialiter conceditur pro filiis suis impuberibus tantùm, *de uxore, ult. de sep. c. licèt, eo. in 6.*

Quoad verò quartam funeralium, ex quibus ea debeatur, modum statuerunt variorum locorum Concordata. Sic in ditionibus Belgicis constat, Ordines, præsertim Mendicantes, quibuscum (quia jus sepulturæ habent) antiqua Parochis lucta fuit, rarò, & fortè nullis in locis, puris, & integris suis privilegiis uti, sed modificatis per inveteratos usus, aut Concordata, quæ observanda sunt, *c. ult. de pactis in 6. Leo E. in Conc. Lat. in subinserta Const. bis verbis.* Pacta autẽ, & conventiones inter eosdem Fratres, & Prælatos, atque Curatos pro tempore
D inita valeant, nisi per subsecutum Capitulum proximum Generale, vel Provinciale refutata, & per eos refutatio hujusmodi intimata, debito tempore fuerit.

Certè F. Minoritæ Antuerpiæ obligantur vi Cõcordatorũ, & admissionis suæ, quotãnis initio quadragesimæ per Superiores suos ad Capitulũ accedere, & de remissione Quartæ funeralis gratias agere, eamq; denuò gratiosè sibi cõcedi petere; ac simul Cõfessarios, & Cõcionatores, quos per Civitatem habent, scripto exhibere. Quod semper, & inviolabiliter observatum fuit.

Parœmia. ☞ *Vide Proverbium.*

* Parricidium.

DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

Parricidium à pater, & cædo deducitur: & propriè significat cædem patris à filio illatam. Generalius tamen etiam parricida vocatur parentum interfector. Et lege Pompea cautum est, ut parricidii teneatur non solùm, qui patrem, & matrem interfecerit, sed qui etiam fratrem, sororem, neptem, matruelem, patruelem, filium, filiam, nurum, aliosque propinquos. Extat quoque lex Numæ Pompilii: Si quis liberum hominem morti sciens dedit, parricida esto, ita Festus E
l. 14. Plutarch. dicit homicidium à Romulo vocatum parricidium. Immò, qui patriam opprimit, aut Principem interimit, parricida appellatur, & ut talis punitur.

EJUS ENORMITAS.

Parricidii enormitas tanta etiam veteribus Ethnicis visa fuit, ut nunquam fieri illud posse senserint. Notat Plut. Romulum nullam legem tulisse adversus eum, qui patrem occidisset, quòd tale facinus impossibile judicaret: cùm omnia jura cum divina, tum humana id detestentur. Imitatus hunc Solon, nullam enim legem præscripsit in illos, qui parentes necassent, nullumque supplicium decrevit, ac rogatus causam dixit. Non putare se aliquem fore parricidam.

Persæ ajunt, neminem unquã patrem suum, aut matrem suam occidisse: verùm quotquot horum fortè acciderunt, omni necessitate excussa, nos tandẽ deprehẽsos tradunt, aut subdititios, aut spurios. Quippè verisimile nequaquam videri ajunt, ut is, qui verus parens sit, à proprio filio interimatur. *Herodot. lib. 1.*

In parricidio nulla satis justa causa ad sceleris patrocinium prætexi potest. *Justit. hist. lib. 16.*

Non tam facilè excusari potest parricidium, quã fieri. Et, Aliud F
est parricidiũ, accusare innocentẽ occisum *Spart. in Caracal.*

USURPATIO, utputa PARRICIDÆ, QUI QUALES. QUOMODO.

Quære *Locum de Perfidia*, ubi *Tit. Perfidi erga parentes, eos necando*, ubi varia hujus sceleris exempla reperiuntur.

Primus autem, qui Romæ parricidium perpetravit, patremque trucidavit, L. Ostius fuit, post annos DC. ab V.C. ut testatur *Franc. Balduin. comm. in Leges Romuli lib. XI.*

POENA VARIA.

Vide *Infrà in loco de Pœna, Punitione.* Tit. *Parricidii, Injuriæ in parentes, perfidiæ in sanguine junctos pœna justa.*

Gravissimè sanè semper vindicatum fuit Parricidii scelus, quod monstri, aut prodigii simile Cicero censuit, atque omnia scelera eo maleficio contineri. Si quis ait Lex à Constantino lata, parentis, aut filii, aut omnino affinitatis ejus, qui nuncupatione parentum continetur, fata præparavit, sive clam, sive palàm id enisus fuerit, pœna parricidii puniatur, & neque gladio, neque ignibus, neque ulli alii pœnæ subjugetur, sed insutus culeo, cum cane, & gallo gallinaceo, & vipera, & simia, & G
inter eas ferales angustias comprehensus serpentum contuberniis misceatur: & ut regionis qualitas tulerit, vel in vicinum mare, vel in amnem proiiciatur, ut omnium elementorum usu vivus carere incipiat, & eo cœlum superstiti, terra mortuo auferatur. Hactenùs lex: Quam etiam habet *Justinianus in instut. de publicis judiciis, §. Alia.*

Sed longè ante Constantinum fuit lex more majorũ de parricidiis instituta, *ut const. ex l. pœn ff. ad legẽ Pompejã de parricidiis*, ubi habetur: Pœna parricidii more majorũ hæc instituta est, ut parricida virgis sanguineis verberatus, deinde in culeo insuatur cum cane, gallo gallinaceo, vipera, & simia: deinde in mare profundum culeus jactetur. Hoc ita: à mare proximũ fit; alioqui bestiis subiicitur, secundùm Adriani constitutionem.

POENA A DEO INFLICTA.

Quantũ verò Deus vindicaverit parricidiũ, tribus memorabilibus exẽplis docetur in *Loco de Homic. Tit. Pœna Parricidii.* Itẽ vide ante *ex loc. de Parẽt. Tit. Impietas cõtra parẽtes punita.*

Parsimonia.

DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

Parsimonia, Græcè φειδώ, & φειδωλός, parcus, & φείδομαι, H
parco dicitur: Est autem parsimonia, qua animi, honesti & utilis causa, ne dispendium faciens, & bona sua operum nomine, vel facultatum appellata, inutiliter, inhonestèque consumant, sed tueantur, atque custodiant, prudenter considerant. Cujus contrarium est luxuria, seu luxus, & bonorum dilapidatio, videturque parsimonia differre à frugalitate, quòd *parsimonia* est quid generalius: *Frugalitatis* verò est propriè cibi, potusque mentis frugi, ac bene compositæ moderatio: cujus contrarium voracitas. Cicero tamen frugalitatem dicit plura complecti, scilicet fortitudinem, justitiam, prudentiam.

Parsimonia à parco venit. Est enim parcere inter alia, quæ habet significata, idem quòd abstinere. Virg. *Parce pias scelerare manus.* Hinc fit parsimonia, quæ pro moderatione sumptuum, & parcitate, hoc est, conservatione rerum accipitur.

Parsimonia, vel Parcimonia moderatio sũptuũ, parcitas, frugalitas, parcus rerũ usus, vox media, quæ in malã partẽ sumpta, tenacitatem, illiberalitatẽ, sordes, avaritiã denotat, de qua vide etymologicõ trilingue Lugd. an. 1607. editum. p. 1568. & 569.

in

in voce. *Parcus.* Si in bonam partem sumas, virtus est, qua ca-
A vemus, ne, quòd dispendium ultra modum fiat, res familiaris (quoad fieri potest) sine cujusdam injuria conservetur. *Chilai.* Hebr. est parcus, qui aliquid vehementer appetit, tenax, illiberalis, avarus. Quandoquidem vero parsimonia laudata species est quædam justitiæ distributivæ, hinc fit, ut verbum *Chos*, quod significat pepercit connivendo, misertus est, quo utitur David Psal. 72. 13. à parsimonia res pretiosissimæ, nempè sanguinis, & vitæ afflictorum ad facultatum conservationem translatum etiam fuerit, & parsimonia, seu frugalitas *Cusan*, à nonnullis dicta sit, voce à verbo *Chos*, derivata.

Plenior parsimoniæ definitio est, qua dicitur esse virtus, quæ res proprias custodit, utiliter collocat, vitat sumptus non necessarios, emacitatem, luxum, mutationes, ædificationes, & tamen ubi postulat ratio, quantum opus est, expendit. Vicina virtus est liberalitati, eadem habens extrema. Sicut liberalitas avaritiæ, & tenacitati, eodem modo parsimonia profusionibus, & prodigalitati magis opposita est. Nequeunt enim ad benefaciendum suppetere facultates, nisi parsimonia asserventur, ut monet proverbium, *Bonus Servasius bonum facit, & ducit Bonifacium.*

B
* CAUSÆ.

Parsimoniæ partes ex definitione colliguntur. De emacitate fugienda occurrit Catonis dictum à Seneca descriptum, *Epist. 91.* Eme, non quòd opus, sed quòd necesse est. De mutationibus observanda est Chisonis sententia. Comitem æris alieni esse miseriam. Extat de ædificationibus, & domesticorum ac parasitorum turba distichon Græcum, ita conversum:

Ædificare domos, & pascere corpora multa,
Ad paupertatem proximus est aditus.

Causæ efficientes sunt mandatum Dei, prudentiam, rei domesticæ honestam curam commendantis. Spiritus S. flectens mentes pias ad modestum victum, & cultum, Fines & effectus sunt, 1. ut Deo obedientiam debitam præstemus. 2. Nostras facultates conservemus, & augeamus rationibus justis, sine prava cupiditate, *Hesiodi* dicti memores,

Adde parum parvo, superadde pusillum,
Fiet & hoc magnum: infelix pelletur egestas.

3. ut ad beneficentiam, & sumptus necessarios facultates non desint. *Pl. Jun. l. 2. epist. ad Cat.* Quod cessãt ex redditu, frugali-
C tate suppletur, ex qua velut fonte liberalitas nostra decurrit, quæ tamen temperanda est, ne nimia profusione inarescat.

* VITIA OPPOSITA.

Pugnantia cum Parsimonia sunt, 1. Profusiones, in pompas inanes, vestes splendidas, luxum, ambitiosas ædificationes, convivia frequentia, indecentia, sumptuosiora, monstrosa. 2. Nimia tenacitas, sordities, avaritia planè rustica, turpisque lucri insatiabilis cupiditas. 3. Negligentia, & ignavia in rebus propriis custodiendis, suscipiendisque tempestivis laboribus.

* APOPHTHEGMATA.

Xenophontis sententia vulgò celebratur: Non tam grave esse bona non accipere, quàm acceptis privari. *Stob. ser. 13.*

Demosthenes dicere solebat plurimos hominum parare quidem divitias bene consulendo, nihilque contemnendo, sed non iisdem artibus ipsa conservari posse. *Stob. eod. serm.*

Augustus Cæsar deridere solebat Alexandri Macedonis dictum, qui ad consodales suos frequenter dictitabat, nihil sibi à Philippo patre relinqui, quod ageret: Nec quidem im-
D meritò derisit adolescentis stultitiam, qui non contentus erat regionibus à patre subactis, sed ipse quoque bello plures sibi parare studebat, ignorans præcipuam curam eo refendam esse, non ut multa possideamus: sed ut jam parta tueamur. Non minor enim (ut ille ait) virtus est, quàm quærere, parta tueri. *Plut. in Rom. apoph.*

Socrates Æschinem, qui premebatur inopia, solebat admonere, ut à seipso sumeret mutuum, sive usuram παρὰ ἑαυτοῦ δανείζεσθαι, & addit modum, sibi ipsi subtrahendo cibaria juxta illud, *Magnum vectigal parsimonia.* Expeditissima ratio est augendi censum, detrahere sumptibus. *Eras. 3. apoph.*

Democritus, qui parci præter modum sunt, instar apicularum, inquit, operantur, tanquam perpetuò victuri. *Stob.* Idem, Parsimoniam, & esuriem bonam esse dicebat: suo autem tempore sumptus etiam. Porrò (inquit) vir bonus hæc discernet. *Stob.* Idem, Stolidos parcorum filios, ubi quid à patria illa consuetudine tenaci, & exquisita deciderint, perire dicebat: non secus quàm qui inter gladios saltant, si vel semel aberraverint in unico gladio, ubi pedibus niti debebant, intereunt. *Stob. serm. 16.* Idem, Vitam nimis parcam, & sine festivitatibus, longam viam sine diversoriis esse dicebat. *Eod. serm.*

Stratonicus musicus interrogatus, quinam essent in Pamphylia miserrimi? Phaselitæ, inquit, sed addebat, in toto orbe E
miserrimos esse Sidetas. Utraque gens est in Pamphylia, Phaselitarũ sordes proverbio notatæ sunt, Phaselitarum sacrificiũ, quòd falsis pisciculis sacrificarent. Bis miseros dixit parcos.

Alexander, cùm hyeme, frigidoque cœlo apud amicum quendam convivio exciperetur, videretque foculum exiguum, & ignis pusillum: Aut ligna, inquit, infer, aut thus. Subnotans convivatorem lignis suis parcere, perinde quasi thus essent, simul satis esse ignis ad faciendum, suffitum diis, at parum ad depellendum frigus. *Plut.*

Bithus *parasitus*, cùm Lysimachus rex vesti ipsius curasset affigendum scorpium ligneum, aut (ut Plutarchus ait) rubetã, pulchrè assimilatum vero, perturbatus resiliit. Ridentibus omnibus, ubi dolum sensit: Et ego, inquit, te vicissim terrebo, Rex. Cùm ille dixisset: Fac: Da mihi, inquit, talentum: exprobrans Regi sordes, & parsimoniam. *Eras. lib. 8.*

Gnathæna, cùm quidam vini paulum infudisset in psycterium (id est, vasculi genus refrigerando vino paratum) diceretque hoc vinum sedecim annorum est. Pusillum est, inquit, pro tot annorum ætate. *Hoc ipsum ascribitur Phrynæ. Eras. lib. 6. apoph.*

Servus quidam ab hero Chio negotiatore profugerat. Ro- F
gatus cur fugisset. Quoniam, inquit, cùm adsint bona, mala quærit. Solet enim herus ille vinum mustum primæque suavitatis vendere, ipse interim non bibens nisi subacidum, ac vapescens. *Eras. lib. 6. apoph. ex Plut.*

Theocritus multos divites non dominos rerum suarum, sed tutores esse dicebat. *Stob. serm. de parcitate.*

Eusebius, Virum, qui magnas opes reconditas habuerit, nec aliam ob causam, quàm ut reponat, conquirentem, quo semper aliquid præsentibus addat, & si locupletem, nihil tamen neque sui, neque alterius utilitatis gratia insumentem, haudquaquam divitem, esse dicebat, sed parandis natum, qui sæpenumero sibi labores creet, & res nihil ad se pertinentes augeat. *idem ibi.* Idem.

Vir, cui magnæ sunt opes reconditę, quibus pro suo arbitrio ad res necessarias uti non audeat, similis est ærario quæstori publicum thesaurum suum esse persuaso. Quantũ enim ad opinionem, ex ęquo uterque dives est. Usum vero divitiarum, qui proprius est possidenti, non hic magis quàm ille habet, *ibid.*

Lucians dictum est.

Ὡς τεθνηξόμενος τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε, G
Ὡς δὲ βιωσόμενος, φείδεο σῶν κτεάνων,
ἔστ᾽ δ᾽ ἀνὴρ σοφὸς οὗτος, ὃς, ἄμφω ταῦτα νοήσας,
φειδοῖ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφαρμόσατο.
Tamquam moriturus tuis bonis fruere:
Tamquam autem victurus parce tuis possessionibus,
Est autem vir sapiens hic, qui ambo hæc cognoscens,
Parsimoniæ, & sumptus mensuram aptavit.

Quod Thomas Morus ita reddidit versibus elegiacis.

Utere divitiis, tanquam moriturus, & idem
Tamquam victurus parcito divitiis,
Parcere divitiis qui tempore novit, & uti,
Ille modum servans inter utrumque sapit.

PARSIMONIA SUMPTUARIA.

Impendia, sumptusque parci in genere.

Celeus, rex Eleusine, pater Triptolemi, cui Ceres, quòd esset ab illo excepta hospitio, cõmonstravit omnẽ agriculturę rationem, ut in reliquo victu, sic etiam in supellectili frugalissimus: ita ut in prover. abierit, Celei supellex. De eo *Ovid. l. Fast. 4.* H

Sors sua cuique loco est: quæ nunc Cerealis Eleusis
Dicitur, hìc Celei rura fuere senis.
Ille domum glandes, excussaque mora rubetis
Portat, & arsuris arida ligna focis,
Filia parva duas redigebat monte capellas,
Et tener in cunis filius æger erat.

Pericles cùm continuum in annuis magistratibus imperium & arbitrium obtinuisset per annos XL. animum tamen pręstitit à pecunia invictum: non negligens alioquin rei familiaris, immò paternas, & justas facultates, ut nec inertia dilaberẽtur, nec multum interpellarent, vel distinerent occupatum: certa ratione, quàm censebat expeditissimam, & exactissimam dispensavit. Quippe annuos fructus simul omnes distrahebat: inde necessaria quæque mercabatur ex foro, atque ita vitam, victumque quotidianum procurabat. Unde parum jucundus filiis erat jam adultis, nec splendidè mulieres habebat: quæ ægrè ferebant, quòd ita viveret in diem, & sumptus ita ad unguem circumcideret: ubi, ut par erat, ampla in domo, & opibus affluentibus, nihil efflueret, verùm omnes impensæ, omnia emo-

lumenta

Iumenta certo essent numero, & modo constituta. Hujus tam exquisitis rationibus unus servus moderabatur Evangelus; præclara supra cæteros indole præditus, aut à Pericle ad domesticam institutus disciplinam. *Plutarchus in Pericle.*

M. Cato Cos. bello, quòd in Hispania citeriore gessit, habebat servos quinque: horum enim nomine Pacus tres pueros emit de manubiis. Quod ubi rescivit Cato, prius quàm in conspectum ejus veniret, strangulavit se: pueros Cato sub hasta vendidit, pretiùmque retulit ad quæstionem. Provinciam sortitus Sardiniam cùm superiores prætores accipere publicè tentoria, lectos, togas soliti essent, magnoque famulitio, catervа amicorum: sumptuque & paratu cœnarum onerarent provinciales: ille disparitatem incredibilem fecit frugalitatis, nulla enim in re impensa publica indiguit. Oppida ipse sine vehiculo pedibus obibat, unus sequebatur accensus, qui ei vestem, & cymbium ad libandum portabat. Ferebat per expeditiones ipse in agmine arma, servus eum sequebatur unus, qui cibaria ejus portabat: cui dicitur prandium vel cœnam apponenti nusquam succensuisse, ac objurgasse, immò expletis muneribus militaribus, cum ipse adjuvisse ferè, atque unà manum admovisse. *Plut. in Catone, & in Apopht.*

Victus M. Antonini Pii talis fuit, ut esset opulentia sine reprehensione, parsimonia sine sordibus, & mensa ejus per proprios servos, proprios aucupes, piscatores & venatores instrueretur. Balneum, quo usus fuisset, sine mercede populo exhibuit: nec omnino quicquam de vitæ privatæ qualitate mutavit. *Cap.*

Albertus Magnus, Philosophus doctiss. Episcopatum Ratisponensem consecutus, æs alienum, superiorum Pontificum luxu contractum, brevi dissolvit, parsimonia loco amplissimi vectigalis usus. *Hier. Ziegl. de Viris illustr. Ger.*

IN TEMPLA.

Paula Romana, vidua sanctiss. nolebat in lapidibus pecuniam effundere, qui cum terra & seculo transituri sunt: sed in vivis lapidibus, qui volvuntur super terram, de quibus in Apocalypsi Joannis civitas magni regis extruitur: quos in sapphyrum, & smaragdum, & jaspidem, & cæteras gemmas esse vertendos, Scriptura commemorat. *Hieron. in Epitaph. ejus.*

IN SACRIFICIA.

Antisseus, cùm civitas indigeret pecuniis, & cives consuevissent splendidè celebrare Dionysia, in quibus varia, & multa consumebant quotannis, atque præparabant: persuasit illis, ut Baccho voverent, duplum sequenti anno se daturos: illa autem congregantes, vicinis urbibus venderent. Quæ cùm ita fecissent, collectæ sunt pecuniæ ad eorum usum non modicæ. *Arist. in Oecon.*

Socrates sacrificia volebat quàm minimis impendiis constare: quòd dii, ut non egent rebus hominum, ita magis spectant affectus immolantium, quàm divitias. Alioqui cùm improbissimi quique maximè abundent divitiis, actum esset de rebus humanis, si malorum potiùs quàm bonorum victimis delectarentur. Eoque versu Hesiodi magnoperè probare consuevit:

καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Hoc dictum & ad nos Christianos pertinet, qui immodicis impendiis ornamus templa, gratius facturi Deo, si quod ultra frugalem munditiem superest, fratribus egenis erogaremus. Eandem frugalitatem adhibendam docuit in excipiendis hospitibus, eodem utens versiculo. *Eras. lib. 3. Apoph.*

Apud Romanos immolatarum hostiarum exta ad quæstores ærarii delata veniebant, sacrificiisque Pop. Rom. tum deorum immortalium cultus, tum etiam hominum continentia inerat: Imperatoribus, quàm sacras manus habere deberent, apud ista altaria discentibus: continentiæque tantùm tribuebatur, ut multorum æs alienum, qui provincias sincerè administraverant, à Senatu persolutum sit. Nam quorum opere rempublicam, auctoritatem, splendoremque suum procul obtinuisse viderant; eorum dignitatem domi collabi indignum, sibique deforme esse, arbitrabantur. *Val. Max. lib. 2. c. 1.*

L. Papyrius Cos. adversus Samnites dimicaturus, victori Jovi pocillum mulsi pro re magna votum fecisse dicitur. Bibebant enim murinum, aut passum, sapam, aut defrutum, aliaque ejus generis potu dulcia. *Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 11.*

IN LUDOS, ET SPECTACULA.

Circenses ludos primus Romæ fecit Romulus, quarto mense ab Urbe condita (ut scribit Fabius Pictor) quo die Sabinas rapuit. Longius tempus alii tradunt: quòd magis crediderim. Circenses dictos scribit Servius, quòd ensibus circumdarentur. Nam cùm rudis vetustas non loco hujusmodi ludis apta ædificasset, inter enses, & flumina eos agebat, ut ignavis utrinque præsens esset periculum. Posteà Tarquinio Prisco rege locus est designatus Circo, qui postmodum Maximus est dictus.

M. Favonio ædili creato cùm in cæteris magistratus muneribus præstò fuit M. Cato minor, tanquã amico, tum ludos ejus in theatro curavit, deditq; coronas thymelicis non aureas, sed ut Olympiis ex oleastro: dona loco magnificorum, Græcis betam, lactucam, raphanum; pita: Romanis vini amphoras, carnẽ suillam, ficus, cucumeres, lignorũ fasciculos, quorũ utilitatem alii irridebant, alii oblectabantur, Catonis austeritatem, & cõtractionem videntes transire sensim in remissionem. Postremò Favonius immiscens se plebi, atque inter spectatores considens, plausit Catoni: ac donaret, honoraretque merentes clamavit: testatusque spectatores est, in illius potestate se omnia posuisse. In altero theatro collega Favonii Curio splendidum exhibebat munus. Spectatores tamen relicto illo huc transierunt, applauseruntque effusè agenti Favonio, & Catoni agonothetæ. Hæc designavit Cato, quò ei rei obtrectaret, doceretque ludentem oportere ludo uti, ac benignitate potiùs defungi communi, quàm apparatibus, & sumptibus, in rebus nihili magnas curas, & sollicitudines ponentes. *Plut. in Catone.*

Henricus III. Imp. uxore ducta Agnete, Aquitaniæ ducis Gulielmi filia, & nuptias celebraturus in Ingelhem, cùm immensa histrionum, & mimorum affluxisset multitudo, omnes licèt famelicos abegit, & in eorum locum pauperes, & egenos accersivit. *Crantzius lib. 4. Metropol. cap. 32.*

IN POMPAS FUNERUM, TRIUMPHORUM, &c.

Gelo rex Syracusanus absque splendore funeris sepultus est. *Vide Tit. Regnum, qui se legibus subiecere.*

Socrati, cicutam bibituro, Appollodorus pretiosum pallium obtulerat, ut eo indutus moreretur. At ille recusans donum: Quid, inquit, hoc meum pallium, quòd viventi convenit, mortuo non conveniet? *Erasmus lib. 3. Apoph.*

M. Æmilius Lepidus, princeps senatus decedens, præcepit filiis, ut sine linteis, sine purpura, & tibicine funus sibi facerent. Et Atticus Pomponius, multique clari viri sine pompa funeris efferri voluere. *Alex. 3. cap. 7.*

Romanæ mulieres stolas in luctu candidas, vittasque candidas olim ferebant. Nam tenuitas in hisce potissimùm, & simplicitas decet. Infecta autem referunt partim luxum, partim curiositatem. Neque enim minus est de atro quàm de purpureo dicere, Fucatæ vestes, fucati & colores. Nam sua sponte quod atrum est, non ab arte, sed à natura tinctum, mistumque umbroso temperatur. Unum ergo album est sincerum nec confusum, sed defecatum infectura, nec fucatum, candidum: ita est iis, qui efferuntur, accommodatissimum. Siquidem mortuus evasit simplex quiddam, atque à contagione liquidum, corpore, ut veneno inficiente liberatus. Argis ferunt in luctu candida ut Socrates ait, aqua abluta. *Plutarch. in quæst. Rom.*

Numæ regis Posthumia lex est: Vino rogum ne respergito. Quod sanxisse illum propter inopiam rei nemo dubitet. *Plin. lib. 14. cap. 12.*

M. Æmylius, qui princeps senatus sexies fuerat, vita decedens, filiis mandasse fertur, ut lecto, purpura & linteis nudo suum efferrent corpus, in funus haud plus denos æris insumerent imaginum specie, non sumptibus, funera nobilitari ratus. *Sab. l. 8. Enn. 5.*

IN EXERCITUM.

L. Lucullus, cùm Senatus ei ad classem parandam tria millia talentorũ decrevisset, negavit per literas ea pecunia sibi opus esse, jactans sine sumptu, & tanto apparatu Mithridatem se sociorum navibus exacturum pelago; quod Dei ope præstitit. *Plut. in Lucullo.*

M. Cato Censorius quæstor cum P. Scipione ad bellum in Africam missus, immodicos sumptus P. Scipionis in milites reprehendit: eoque nomine eundem apud Patres accusavit, *Plut. in Cato.*

IN NUPTIAS.

Claudius Cæsar filiam unam L. Junio Sillano, alteram Cn. Pompejo Magno despondit, nullo immodico apparatu. Nam & ipse diebus illis jus dixit, & Senatus convenit. *Sueton.*

IN CONVIVIA, ET ALIMENTA.

☞ *Voluptatum corporis veluti redemptor est pecunia. Et propterea Frugalitas in conviviis, quoad Sumptum, spectat ad Liberalitatis locum, quoad Voluptatem, quæ percipitur ex alimento, Temperantiæ propria est.*

Cùm expeditionem fecissent Ægyptii contra Ochum Persarum regem, atque rex eorum captus esset: benignè admodùm ad cœnam eum Ochus invitavit. Cùmque apparatus splendidus factus esset, risit Ægyptius, quasi parcè viverent Persarum reges. At si vis, inquit, ò Rex, quo pacto potẽtissimos reges vivere oporteat, cognoscere, impera meis coquis, ut Ægyptiã cœnam parent. Ochus ea cœna degustata: Jam te malũ inquit, ò Ægyptie, malè dii perdant, quando cœnas hujusmodi relinquens, convivium appetisti frugalius. *Athen. l. 4. c. 10.*

Xerxes re malè gesta ad Salaminam, dum è Græcia fugit, omnem apparatum suum ex auro, argentoque, & peripetasmatis Mardonio præfecto reliquit. Quo ad Platæas occiso, Pausanias Lacedæmoniorum rex, cum eum apparatum vidit in cõgesta præda, jussit pistores, & coquos, cœnam sibi, uti Mardonio instruerent. Quo facto, tum Pausanias lectos intuens aureos, argenteosque probè instratos, mensas etiam aureas, & argenteas, magnificumque cœnæ apparatum, imperavit per jocum suis ministris, ut Laconicam instruerent cœnam. Id cùm illi fecissent, accersivit Græcorum duces, & ridens dixit: Hac ego vos de causa convocavi, ut amentiam Medorum ducis intelligeretis, qui cùm talem vitam duceret, ad nos subigendos venit, qui tam miserè victitamus. *Herod. lib. 9.*

Antiphanes apud Athenæum lib. 4. facit quendam quærentem de frugalitate Græcorum, qui paululùm carnium apponerent, cùm majores solerent totos boves, cervos, & arietes assos apponere. Quin & regi Persarum coquum, totum camelum assum, atque etiamnum calidum apposuisse. *Eras. in Adagiis.*

Οὐ βοῶν πάρεστι σώματ', οὔτε χρυσὸς, οὔτε πορφύρεοι τάπητες ἀλλὰ θυμὸς εὐμενὴς, μοῦσα γλυκεῖα, καὶ Βοιωτίοισιν ἐν σκυφοισιν οἶνος ἡδύς. id est: Non habeo boum corpora, neque aurum, neque purpureos tapetes, sed animum benevolum, dulcem musicam, & Bœoticis in poculis (infusum) vinum dulce, inquit Bachylides, Jovis filios Pollucem, & Castorem invitans. *Apud Athen. lib. 11.*

Athenæus in secundo tradit, Iberos, cùm essent opulentissimi, tamen ob parsimoniam semper ὑδροποτεῖν solitos, & μονοσιτεῖν, hoc est, aquam bibere, & semel in die cibum capere: cæterùm vestitu fuisse sumptuosissimos. *Citat hoc ex Athenæo Stephanus, Erasmus in Adagiis.*

Horatius veterum Rom. frugalitatem in Sermonibus celebrat, *lib. 2. Sat. 2.* inquiens:

Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illis nullus erat: sed credo hac mente, quòd hospes
Tardiùs adveniens vitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus consumeret ——

Romanis probrosum censebatur alienis vesci. Proinde ferebant singuli, quod ederent, ac biberent, quò non dicerentur ἀλλοτριοφάγοι. Hinc tollendæ ignominiæ causa Romulus, quòd cum fratre ab Laurentia foret educatus, Brumalia instituit, quibus convivio excipiebatur Senatus, cùm necessarium diceret, ab rege suo ali senatum hyeme, nullis obstrepentibus bellis. *Cælius lib. 27. c. 24. A. L. ex Suida.* Apud Helvetios similiter etiamnum hodie ea convivandi ratio viget, veteris frugalitatis index, ut qui ad convivium accedunt patresfamilias, licèt vocati, panem, & vinum secum ferant. Etsi hic mos sensim cum victus parsimonia obliterari incipit.

M. Crassi mensa, cùm quos ad cœnas invitasset, civilis erat, & popularis. At habebat munditiem, & comitatem jucundiorem hæc frugalitas sumptuosa. *Plut. in vitis.*

M. Cato scripsit, vinum in prætura, & consulatu idem, quod & operas bibisse, epulas ad cœnam ex foro triginta comparasse assibus, idque facere reip. causa, quò corpus suum esset ad perferendam militiam robustum. *Plut.*

Augustus Imp. utebatur conviviis cœnisque moderatis, sine nimio sumptu. Convivabatur sæpè, alacri comitate omnes assidentes provocans: minimi enim erat cibi, & vulgaris, vini autem parcissimus: nam temperanter, raròque bibebat. Si tamen sitis urgeret, perfusum aqua frigida panem, aut fructus aliquos edebat. *Suetonius.*

IN LUCERNAS.

Nicolaus Cusanus Cardinalis in cœna etiam lucernis oleo infuso candelarum loco utebatur. Quod æmulis reprehendendi ansam dedit, quasi piaculum foret Apostolorum imitatorem ad lucernas cœnare. *Hieron. Garimbertus lib. 3. de Vitis Pontificum.*

IN VESTIMENTA.

☞ *Parsimoniam sumptus hic spectamus in vestitu tenui. Quatenus verò ille idem luxuriæ occasionem amolitur, ad Temperantiæ locum pertinet. Exempla non pauca* ex Tit. Eremitarum, & Monachorum peti possunt.

M. Cato vestem nunquam induisse ait se, quæ pluris

esset centum denariis. *Plutarchus.*

Antiquorum frugalitatem in familia alenda, inde quis colligat, quòd uxores etiam regum olim coquinariam exercebant. *Herod. lib. 8. apud Euripidem in Helena.* Protei Ægyptiorum regis janitrix est anus, Menelaum naufragum stipem petentem excipiens.

Palamedes Argivus, vir sapientissimus, ad Trojam navigans, absque servo, & ancilla, cùm Achilles ad eum dixisset: Rudior plerisque, ò Palamedes, videris, quòd qui tibi minister in bello, neminem adduxeris: tum ille ambas protendens manus: Quid ergo hæc, ò Achilles? respondit. *Philostratus.*

Phocionis Altera uxor non minus castitatis nomine, & frugalitatis fuit Athenis celebrata, quàm ob probitatem Phocion. Spectantibus autem aliquando novos tragœdos Atheniensibus histrio, qui proditurus erat in scenam, personam poposcit choragum reginæ, ac multas eximiè cultas pedissequas. Non præbente illo, stomachabatur, tenebatque suspensum theathrum, progredi abnuens. At choragus Melanthius protrudens eum in medium clamavit: Non cernis Phocionis uxorem unà cum ancilla semper incedentem? Tu verò insolens es, pervertisque mulieres. Hanc vocem exauditam excepit theatrum ingenti plausu, & strepitu. *Plut. in hoc.*

M. Curius Dentatus, cùm à Samnitum legatis adiretur, rapa sibi parare obsonium inventus est: cui duo calones in castris fuisse asserunt, cùm summam imperii gereret. M. verò Antonio consulari octo servos, Carboni septem solùm ministrasse. *Alex. lib. 3. c. 11.*

P. Scipio junior, cùm legatus mitteretur ad Carthaginenses, unum tantùm comitem Panetium Philosophum, & amicum secum habuit, & famulos quinque: quorum uno in peregrinatione defuncto, alium emere noluit, sed è Roma unum in defuncti locum accersivit. Potuisset Scipio multis comitatus viris & servis legationem suam absolvere pro Romanorum consuetudine. Verùm ne cæteris ostentationis, & superbiæ exemplum esset: his contentus, Reipublicæ negotia expedire voluit. *Plut. in Rom. apoph. Posidon. Polyd. Athen. lib. 6. c. 8.*

Idem ad orbis terrarum componenda regna missus à senatu Rom. quò cuique sua tribueret, post duos inclytos consulatus, totidemque triumphos, septem tantùm servis sequentibus officio legationis functus est, cùm ex Carthaginis, & Numantiæ spoliis plures sibi comparare potuisset, nisi operum, & factorum suorum fructum ad patriam redundare maluisset. *Val. Max. l. 4. c. 3. Plin. c. 58. de Viris illust. Alex. lib. 1. c. 18.*

Ennius poeta, qui primus Latiorum heroica attigit, in Aventino domuncula, & unius ancillæ ministerio contentus fuit. *Alex. lib. 3. cap. 11.*

M. Cato mancipium nunquam plus mille quingentis denariis emit: quòd nec molles, nec formosos, verùm operosos, & valentes, ut equisones, & bubulcos, quæreret: quos, ubi consenuissent, venundandos putabat, neque alendos inutiles. *Plut. in Catone.*

Cùm M. Cato Cos. bello, quod in Hispania gessit, servos quinque haberet: quæstor in Sardinia unico accenso contentus esset, in expeditionibus ipse arma ferret, servus unus cibaria: multum à prisca continentia spatio annorum posterior Cato decessit, utpote in civitate jam divite, & lautitia gaudente natus: is tamen cùm bellis civilibus interesset, filium secum trahens, duodecim servos habuit: numero plures, quàm superior, temporum diversis moribus pauciores. *Val. l. 4. c. 3.*

C. Julius Cæsar, qui primus omnium hominum in insulas Britannicas cum mille scaphis penetravit, tres domesticos omninò secum adduxit, velut Cotas est auctor, qui tunc secundum locum in castris obtinebat, in commentario suo de Romanorum republica. *Athen. lib. 6. cap. 8.*

Alexander Severus Imp. cursore nunquam utebatur, nisi servo suo, dicens, ingenuum non currere nisi in Sacro certamine non debere. Cocos item, piscatores, fullones, & balneatores non habuit nisi servos suos: nolens quenquam ingenuum sordidis ministeriis dehonestare, *Lampridius.*

Julianus Imp. cum eunuchis, & coquis servos etiam ex palatio ejecit. Rogatus verò cur id faceret? ait: His non opus esse, cùm minori sumptu vivere posset. *Eras. lib. 8. Apoph.*

Innocentius VI. Papa impensam domesticam, quæ magna erat, imminuit, familiam suam ad certum, & honestum redigens numerum: nec domi voluit nisi viros habere probatissimos. Idem ut facerent Cardinales, acerrimo edicto mandavit, dictitans suam, ac omnium Ecclesiasticorum vitam cæteris exemplo esse debere, ad imitationem Salvatoris nostri;

cujus tota vita ad inſtitutionem humani generis reſpexiſſet.
A *Platina*.

Franc. Petrarcha famulitio modico uſus, ſervorum multitudines inquietum hominem facere ajebat. *Hier. Squarzaficus in ejus vita*.

IN EQUOS.

Iſraelitarum regibus multitudo equorum interdicta fuit à Domino, ne propter equorum ſtudium populus reduceretur in Ægyptum equorum feraciſſimam, & cum Ægyptiis converſaretur. *Deut.* 17.

M. Cato equum, quo in expeditionibus conſul uſus fuerat, ne Reipub. imputaret naulum, reliquit in Hiſpania. *Plut. in Catone*.

IN SUPELLECTILEM TAM Sacram, quàm Profanam. Tum

IN GENERE. SUPELLEX FRUGALIS, Parca, Pauca.

Scythica narratur ſupellex, jugum boum, aratrum, ſagittarum pharetra, quibus cum amicis utantur, & adversùm inimicos. Adiici, & quo vectantur, currus poteſt: ſunt enim ἄοικοι, hoc eſt, domibus nullis, qua in re, vel nimium ſibi placent, quòd ſolari quadam circumvectentur imagine. *Cælius lib.23.c.10. A.L.*

Arabibus totum familiæ cenſum una implet tenuis ſupellex, quæ nobili equo Numidico, lancea, & jaculis conſtat. In mundo muliebri, neque aurum, neque argentum viſitur: ſed lanea virgata veſtis, & pro geniali thoro ex centone levis culcitra: primores tantum argentum vermiculato opere fabrefactum, pictumque in phaleris geſtant: argenteaſque item bullas collo ſuſpendunt, quas incluſo amuleto Thaheles vocant, quarum præſidio adversùs pericula ſe probè munitos arbitrantur. *Sab.ſupplem. lib.8.ex Jovio*.

Hellanicus in Denominationibus, quoſdam eſſe, ex Lybicis Nomadibus ſcribit, qui nihil aliud poſſideant, quàm calicem, cultum, & hydriam; quodque domos habitant ex culmis, confectaſque perexiguas, quantæque faciant ad arcendas temporum injurias, quas etiam circumferunt, quocumque proficiſcantur. *Athen. lib.11.c.1.*

Sardolibyes aliud vas, aut inſtrumentum non poſſident, præter calicem, & gladium. *Ex Nicolao de Moribus gen. Stob. Ser.* 42.

C Epaminondas dux Thebanorum, in ſupellectili ſua præter ahenum, & veru unicum nihil habuit. *Frontinus lib. 4. c. 3.*

Socrates per forum obambulans, cùm aſpiceret mercium copiam, quæ illic vendebantur, ita ſecum loqui conſueverat: Quàm multis rebus ego non egeo. Alii cruciantur animo, ita cogitantes: Quàm multa mihi deſunt. Socrates ſibi gratulabatur, quòd juxta naturam vivens, ac paucis aſſuetus, aurum, purpuram, gemmas, ebur, aulæa, reliquaſque divitum delicias nec cuperet, nec egeret: quas dicere ſolebat magis neceſſarias agendis tragœdiis, quàm ad uſum vitæ. *Bruſon. lib. cap.22.* In hanc ergo ſententiam uſurpabat verſus Jambicos poetæ neſcio cujus.

Τάδ' ἀργυρώματ' ἐςὶν, ἥτε πορφύρα,
εἰς τὰς τραγῳδὰς χρήσιμα, ἐκ εἰς τ̃ βίον. *id eſt*,
Argentea aſt hæc vaſa ſimul, ac purpura,
Tragœdiarum accommoda hiſtrionibus
Sunt, ad beatam conferunt vitam nihil.

Laertius libro ſecundo.

In eandem ferè ſententiam *Horatius*, quoque in præclara
D illa epiſtola ad Julium Florum, ſic inquit.

Aurum, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, veſtes Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant. Eſt qui non curat habere.

De Diogene Cynico *Auſonius* ſic ſcribit:

Pera, polenta, τρίβον, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex
Iſta fuit Cynici: ſed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur ſcyphe te, dixit, geſto ſupervacuum?

Ptolemæus Lagi F. apud amicos cœnitare aſſuetus, ſæpè etiam dormire, ſi quandoque illis reponeret, vaſa commodatò ab eiſdem ſumere non verebatur: ſtragula item, ac id genus alia plura: quòd ipſe in domeſtica ſupellectile nil admodum præter neceſſaria haberet, ἀλλὰ τ̃ πλȣτεῖν ἔλεγε τὸ πλȣτίζειν εἶναι βασιλικώτερον. Nam ditare, quàm ditari, magis videri regium aſſeverabat. *Plut. in Apoph.*

Auguſti Cæſaris inſtrumenti, & ſupellectilis parſimonia apparet etiam nunc: reſiduis lectis, atque menſis, quorum pleraque vix privatæ elegentiæ ſint. Ne thoro quidem cubuiſſe ajunt, niſi humili, & modicè inſtrato. *Suetonius*. E

Matthiæ Corvino Ungariæ regi nulla domi gemmata pocula, nullis atria aulæis veſtita: nullus, vel certè rarus, & is incultus, ac rudis apparatus: ſordidæ in quadra menſa mappæ, cultus omnis ad equos, & arma translatus: ibi aurum, gemmas & argentum geſtare mos erat. *Bonfin. l.7. Dec.4.*

IN SPECIE. SUPELLEX. SACRA.

Alexander Severus Imp. teſte Lampridio in templis nunquam præter quatuor, aut quinque argenti libras, auri ne guttulam quidem, aut bracteolam poſuit, identidem verſum Perſii repetens, in ſacro, quid facit aurum? idem in conviviis ſuis aurum planè neſcivit. *Pontanus cap.2. de Splendore*.

PROFANA, CUJUSMODI SUNT.

Vaſa.

Priſcos ex bovinis carnibus, quæ κέρατα dicuntur, bibere ſolitos perhibent, unde & cornutus Dionyſius fingitur, & taurus ex compluribus poetis nuncupatur, atque taurina facie conſpicitur in Cyzico, hinc verbum κεραννύειν, & F κεράσαι, pro eo quòd eſt vinum aquæ miſcere: & vas ipſum, in quo vinum miſcetur, Craterem appellant, quaſi ceraterem, quoniam potus in cornu infundatur. Noſtris etiam temporibus cornuum apparatum cernitur, quæ rhyta nonnulli appellant, atque poetarum complures antiquos inducunt ex cornibus bibentes. *Athenæus lib. 11. cap. 18.*

Polemon *apud Athenæum lib. 11. cap.* 10. tradit, ad ipſius etiamnum ætatem Græcos quoſdam bibere ſolitos ex fictilibus: velut Argivos in publicis conviviis, ac Lacedæmonios in Phiditiis feſtis, aut epiniciis, aut nuptiis virginum. *Eraſ. in Adagiis*.

Agathocles, tyrannus Siculorum, nunquam ſine fictilibus (memor paternæ obſcuritatis, quòd figulo patre genitus fuerat) cœnavit: adeò quidem, ut inter vaſa aurea, figulina ſemper admiſerit. *Alex. l.5. c. 21. ex Diodoro*.

C. Fabricius Cenſor, ne duces pluſquam pateram, & ſalinum ex argento in caſtris haberent, & milites vaſis ligneis tantùm uterentur, edixit. *Idem lib.2.c.29.ex Plut.*

Carthaginenſium legati, cùm Romæ apud omnes eodem argento cænitaviſſent, dixiſſe feruntur, Nullos hominum inter ſe benigniùs vivere, quàm Romanos. *Plin.* G *lib.33.c.11.*

M. Curius Dentatus, cùm interverſæ pecuniæ argueretur, cadum ligneum, quo uti ad ſacrificia conſueverat, in medium protulit, juravitque ſe nihil ampliùs de præda hoſtili in domum ſuam convertiſſe. Si jurejurando Curii actio deciſa fuerit, aut aliis etiam rationibus, non conſtat. *Idem de Viris illuſt.*

Ælius Catus, cùm legati Ætolorum in conſulatu prandentem in fictilibus adiſſent: miſſa ab his vaſa argentea non accepit, neque aliud habuit argenti ad ſupremum vitæ diem, quàm duo pocula, quæ L. Paulus ſocer ei virtutum devicto Perſeo rege donaſſet, *Plin. lib.33.c.11.*

Conſtantius Chorus à Diocletiano adoptatus, Magni Conſtantini pater divitiarum contemptor, & modici cultus fuit, ut etiam à fictilibus non abhorreret. Quoties enim feriatis diebus epulum dabat, vaſa argentea ab amicis accipiebat mutuò, ut abacum exornaret, & triclinia ſterneret, ſtudens divitiis provincialium, ac privatorum, non fiſco. Solitus dicere. Melius eſſe publicas opes à privatis haberi, quàm uno clauſtro detineri fruſtrà, *Cuſpin. A.D. ex Suida, & Eutropio*. H

D. Auguſtinus veſtitu mundo uſus eſt, nec ſordido, nec nitido nimiùm. Cochlearia argentea erant: cætera vaſa omnia teſtacea, lignea, aut marmorea. *Poſſidonius c.22.*

Stragula.

M. Cato ſuperior, qui Celtiberos, Hiſpaniæ populos robur provinciæ, ſecundis præliis fregit, cùm totam illam provinciam adminiſtraret, pellibus hœdinis pro tapetibus uſus eſt. *Val. Max. lib.4. cap.3.*

Arma.

Lacones ſtrigilibus utebantur non ferreis, ſed arundineis. *Plut. in inſtitutis Laconicis*.

Sellæ.

Lacon, cùm in peregrinatione vidiſſet homines in ſellis curulibus ſedentes: abſit, inquit, ut in talibus ſedeam ſellis, unde non liceat aſſurgere ſeniori. In his enim ſedebant delicati porrectis cruribus, ac cœlum imminens capiti prohibebat exſurgere. *Plut. in Lacon.*

Turci, in terra comedentes omnes ſedent, nec ſcamnis, nec
A ſedilibus utentes: quadam tamen decenti compoſitione, multum naturæ ipſi deferentes. Menſam habent ex corio cervino plerumque attonſo, ac rotundo, latitudine quinque, aut ampliùs palmarum, cum circulis ferreis, quibus immiſſa corrigia inſtar burſæ clauditur, appetitur, & portatur. *Cuſpin. A. D.*

IN BALNEA.

Antiquitùs in uſu erant balneola peranguſta, tenebricoſa, uti Seneca inquit: neque enim calida videbantur, niſi obſcura. Ejuſmodi fuiſſe legimus P. Scipionis Africani balneum apud Linternum. In eo ille horror Carthaginis, cui Roma debebat, quòd ſemel tantùm foret capta, abluebat corpus laboribus feſſum ruſticis: quoniam ſe exercebat opere, terramque ut mos fuit piſcis, ipſe ſubigebat. *Cælius lib. 30. c. 17.*

IN DOMOS, VILLAS. POSSESIONES.

Spartæ in campo interjecto inter pontem, & amnem Gnacionem (quem vocant Oenuntem) conciones habebant, ubi neque porticus erant, neque alia ſtructura ulla. Nihil enim ea arbitrabatur Lycurgus ad conſilia rectè capienda
B intereſſe: quin citiùs officere, quòd futiles, & fluxas inani ſenſu congredientium mentes efficiant: cùm in ſigna, & tabulas, vel proſcenia theatrorum, vel lacunaria fabrefacta, illi, qui ad concionem veniunt, defigunt oculos. *Plutarch. in Lycurgo*.

Ageſilai regis clariſſimi domum, ab inopi, & privata haud diſſimilem fuiſſe, hiſtoriæ teſtantur.

Lycurgus ferra, & ſecuri januas, feneſtras, & faſtigia ædium fabricari ſanxit, neque omnino inſtrumentum adhibere aliud: omnia arguta, & exquiſita opificia exterminans. *Plut. in quæſt. Rom.*

Scandula contectam fuiſſe Romam, ad Pyrrhi uſque bellum annis quadringentis LXX. Cornelius Nepos auctor eſt. *Plin. lib.16. cap* 10.

M. Curius poſt inſignes triumphos in concione dixit, perniciosum eſſe civem, cui ſeptem jugera non ſatis eſſent. Hæc autem menſura plebi poſt exactos reges aſſignata fuerat. *Plin. lib. 18. cap.3.*

Æliorum familiam, & Tuberonum, cùm decem, & ſeptem ejuſdem cognominis forent, modicis ædibus, cum uxoribus,
C & liberis, eoſdem lares incoluiſſe, eundemque agrum Vejentanum araſſe, & ex ejus fructu victitaſſe, legimus. *Alex. lib.3. cap. 11. ex Livio*.

M. Cato Cenſorius publicis jam, privatiſque opulentus rebus, villas ſuas inexcultas, & rudes, ne tectorio quidem prædita, habuit, ad annum uſque ætatis ſuæ LXX. & ita de ſe ipſemet ſcribit; Neque mihi ædificatio, neque vaſculum, neque veſtimentum ullum eſt in manu precioſum, neque precioſus ſervus, neque ancilla. Si quid eſt, quo utar, utor: ſi non eſt, ego ſum, cuique per me uti, atque frui licèt. Vitio vertunt, quia multa egeo. At egeo illis, quia nequeunt egere. *Gellius lib.13. c. 22.*

Antiquæ Rom. villæ aviaria duo duntaxat habebant: in plano chors, in qua paſcebantur gallinæ: & earum fructus erant ova, & pulli. Alter ſublimis, in quo erant columbæ in turribus, aut ſumma villa. Contra nunc aviaria ſunt nomine mutato, quod vocantur ornithones, quæ palatum ſuave domini paravit, ut tecta majora habeant, quàm tum habebant totæ villæ, in quibus ſtabulentur turdi, ac pavones. In leporario, præterquam lepuſculum è venatione, nihil habebant,
D Neque enim erat magnum id ſeptum, quòd nunc, ut habeant multos apros, ac capreas, complura jugera maceriis concludunt. In tertia parte, quis habebat piſcinam, niſi dulcem, & in ea duntaxat ſqualos, ac mugiles piſces? Quis contrà nunc Rhinton non dicit ſua nihil intereſſe, utrùm iis piſcibus ſtagnum habeat plenum, an ranis? *Varro lib. 3.c.3.*

Cn. Pompii domus ad tertium uſque triumphum non magnificentiùs extructa fuit, quàm privati, & egeni civis. *Alex. lib. 5. cap.25.*

Auguſtus Cæſar habitavit in Palatio: ſed nihilominus ædibus modicis Hortenſianis, & neque laxitate, neque cultu conſpicuis: ut in quibus porticus breves eſſent Albanarum columnarum, & ſine marmore ullo, aut inſigni pavimento conclavia. Ac per annos ampliùs XL. eodem cubiculo hyeme, & æſtate manſit: quamvis parum ſalubrem valetudini ſuæ urbem hyeme experiretur, aſſiduèque in urbe hyemaret. Si quando quid ſecretò, aut ſine interpellatione agere propoſuiſſet, erat illi locus in edito ſingularis, quem Syracuſas, & τεχνύφιον vocabat, huc tranſibat, aut in alicujus libertinorum ſuburbanum. Æger autem in domo Mecœnatis cubabat. Ampla, & operoſa prætoria gravabatur, & neptis quidem ſuæ E Juliæ profuſè ab ea extructa etiam diruit ad ſolum. Sua verò, quamvis modica, non tam ſtatuarum, tabularumque pictarum ornatu, quàm xyſtis, & nemoribus excoluit, rebuſque vetuſtate, ac raritate notabilibus: qualia ſunt, Capreis immanium belluarum, ferarumque membra prægrandia, quæ dicuntur Gigantum oſſa, & arma Heron. *Sueton.*

Turci ſimplicitatem oſtendunt in ædificiis ſuis, nullam penitùs habentes delectationem in conſtruendis domibus: licèt ſint auro, atque argento ditiſſimi, ſuperfluitatem tamen eſſe judicant. Raró ex lapidibus, frequenter ex lignis domus conſtruunt. Rident itaque mirum in modum Chriſtianos, cùm tanta vident ædificia: quæ ideò putant extructa, quaſi credant ſe perpetuò victuros. Nobiliores autem, æſtatis tempore relinquentes urbes, in campo ſub papilionibus degunt, venationibuſque utuntur. Qui verò pecudibus operam dant, nullas penitùs habent domos, ſed cum pecoribus terras pro paſcuis quærunt: hyeme calidiora, & inferiora loca, æſtate ſuperiora: quamvis ditiſſimi ſint auro, tuguriis exilibus contenti: oſtendentes ſe mundi peregrinos. *Cuſpin. A. D.* F

IN SEPULCHRA.

Indi operoſa ſepulchra, ut gravia defunctis, aſpernati humili tumulo mortuos ſuos ſepeliunt. *Alex. ab Alex. lib.6. cap.14.*

PARSIMONIA DONANDI, SIVE EN ΔΟΣΕΙ. PARCA DONATIO QUALISCUNQUE.

Duæ ſunt perſonæ, Dantis altera, altera Accipientis. Illius reſpectu, qui conſervat ſibi ea, quæ non dat alteri, ad φυλακὴν hujus verò, cui non dantur, ad Parſimoniam ἐν δόσει pertinent. Exempla quædam pete ex Tit. Juſtitiæ diſtributivæ, Indignos præmiis non afficere.

ERGA QUOS. NON dare, Parcè dare.

DIIS.

Lycurgus legiſlator Spartanorum percontanti, Cur inſtituiſſet, ut minutis ac vilibus rebus ſacrificaretur? Ne unquam, reſpondit deficiat nos, quo numen honoremus. Quis non diceret, in ſolemni deorum cultu magnificentiam, ac ſplendorem adhibendum? At vir prudens intellexit, nu- G men magis delectari frugalitate, quàm opimis victimis, ne ſub religionis obtentu luxus irreperet, aut certè rerum penuria. Deus enim non eget noſtris impendiis: amat autem homines, quorum neceſſitati poterat illis impendiis ſuccurri. *Plut. in Lacon.*

REGIBUS.

Euripides Archelao Macedonum regi hoſce verſus occinuit:

ὁ βȣ́λομαι πλȣτȣ̃ντι δωρεῖσθαι πένης.
μή μ' ἄφρονα κρίνης, ἢ διδȣ̀ς αἰτεῖν δοκῶ.
Ego diviti nolo donare quicquam inopi.
Ne fatuus videar tibi, vel dans poſcere.

Plut. de Ei Delphico, ex Dicæarcho.

FILIIS.

Calphurnius Piſo conſul, cùm in bello fugitivorum provinciam Siciliam obtineret, quam ſexaginta ſervorum millia occupaverant: re bene geſta, milites omnes, qui ſtrenuam operam navaſſent in eo bello, militaribus donis donavit: & filium ſolùm, qui fortiſſimè etiam dimicaverat, & ſuæ virtutis præclara documenta dederat, munerum omnino fecit expertem. Non æquum eſſe dicens, à magiſtratu, è publica pecunia quicquam erogari, quod in ſe, aut familiæ ſuæ uſum H rediturum eſſet. *Val. Max. lib.4. c.3. Livius. Plut. in Craſſo, & Oroſius lib. 5.*

Phocion miſſa ab Antipatro per Menyllum munera, nec ſibi, nec Phoco filio accipere voluit: Si mihi ſimilis erit, inquiens, paternæ ei ſuffecerint opes. Sin diſſimilis, quo opulentior, eo deterior erit. *Plut. in Phocione*.

Clemens IV. Guido Fulcodii Narbonenſis, advocatus conſiſtorialis in Francia, ex uxore duas filias ſuſtulit: inde Narbonenſis Archiepiſcopus, poſteà Sabinenſis Cardinalis, tandem Pontifex creatur: Ad eum cùm duæ filiæ, quas ante ex matrimonio ſuſceperat, veniſſent, fretæ illius opera ſe matrimonia ex Pontificatus magnitudine conſequuturas, illarum poſtulatis reſpondit. Pontificibus Romanis filios non eſſe, neque eis licere, quod ſuum non eſſet, propinquis dare. Et proptereà contentas debere eſſe, ſi fortunas, quas ante Pontificatum habebat, omnes eis reliquiſſet. Quibus opibus cum conditionem in matrimonio ex ſententia ſua non invenirent, ambæ ſacrarū Virginum pudicitiam matrimonio præpoſuerunt.

Nepotem quoque è tribus Canonicatibus, quos habebat A duos dimittere coegit. *Fulg. lib. 4. cap. 3. & Egnat. lib. 4. c. 3. Grantzius lib. 9. Metrop. c.* 1. scribit filiarum alteram in monasterium collocasse, triginta librarum parvorum Turonensium dote: alteram maritasse, dote ccc. librarum Turonensium.

MENDICIS.

Thrasillo Cynico ab Antigono drachmam petente: Id verò non est, inquit, donum regium. Quo subiiciente: Da ergo mihi talentum: Enimuerò, infit, non est id accipere Cynicum. *Plut. in Apophth. & de Verecundia.*

Mendico Lacon ab se petenti: Enimuerò, inquit, tibi si dedero magis mendicus eris: ac inverecundiæ hujus tuæ primus, qui tibi est largitus, fuit auctor, quòd oscitantem te reddiderit. *Plut. in apoph. Laconicis.*

AMICIS.

Ad Quinctianum, Martialis *Epigram. lib.* 5.

Qui tibi Decembri mense, quo volant mappæ,
Gracilesque ligulæ, cereique, chartæque.
Et acuta senibus testa cum damascenis,
Præter libellos vernulas nihil misi:
B *Fortasse avarus videar, aut inhumanus.*
Odi dolosas munerum, & malas artes.
Imitantur hamos dona: namque quis nescit,
Avidum vorata decipi scarum musca?
Quoties amico diviti nihil donat,
O Quinctiane, liberalis est pauper.

MILITIBUS.

Antigonus II. juveni, qui parentem virum fortem habuerat, ipse non habitus strenuus, poscenti stipendium, quod patri Antigonus pendere solebat: Ego verò, inquit, adolescens, propriæ virtutis, non paternæ mercedem, & præmia do. *Plut. in Apophthegmatibus.*

AUARIS.

Rex Macedonum Archelaus, cùm ab eo super cœnam quidam, qui nihil nisi munera capere duceret honestum, poculum aureum peteret, imperavit puero, id Euripidi ut daret: conjectisque in istum hominem oculis: Tu quidem, infit, qui petas, dignus es, nec accipias: hic, qui accipiat, etiamsi non petat, *Plut. immodica verecundia, & in Apoph.*

IN QUO NON DARE, vel Parcè dare

C CONGIARIUM.

Phocion, flagitante congiarium ad sacrificium quoddam populo Atheniense, aliisque præbentibus, identidem appellatus, ait: Hosce poscite divites. Me verò puderet, vobis si largirer, huic non solverem, monstrans Calliclem fœneratorem. Ubi non cessarunt vociferari, & increpare eum probris, hanc narravit eis fabulam: Quidam ignavus homo parabat ad bellum proficisci. Crocientibus autem corvis, posuit arma, tenuitque se domi. Mox recipiens ea, institit pergere. Illis denuò crocientibus, substitit, & tandem ait: Etsi vos quàm maximè crocivistis, non gustabitis me tamen. *Plutarch. in Phocione, & in Apoph.*

STIPEM SACRAM.

Lacon, cùm videret quendam exigere collectam diis: Nihil curare dixit deos magis, quàm se mendicos. *Plut. in Apoph.*

LUDOS.

Diocletianus Imp. omnibus gentibus advocatis ludos Circenses, ac scenicos, sed magna cum parsimonia edidit: quod diceret, castiores esse oportere ludos, quos censor spectaret.
D Cùm autem quidam largitionalis ejus ludos à Caro proximè editos commendaret, atque eum principem valdè populo placuisse illa ludorum editione assereret: Ergo, inquit, bene risus est in Imperio suo Carus, fuit enim princeps tam severitatis eximiæ, quàm solertiæ singularis. *Sigonius lib. 1. Imp. occid.*

ARGOS.

M. Curius incusantibus eum nonnullis, quòd de agro bello capto exiguam in capita portionem assignasset, ac partem magnam publicasset: optavit neminem existere civem Romanum, qui pro exiguo habiturus esset agrum illum, qui alere ipsum valeret. *Plut. in Apoph.*

DOTEM.

Victus frugi, atque modestiæ Massiliensium illud non minimum argumentum est, quod Strabo inquit, *lib.* 4. Dotem illis amplissimam centum fuisse aureos, ad vestem quinque, ad mundum aureum quinque, ampliùs verò nullo pacto licuisse. *Cælius lib. 16. cap. 8. A. L.*

Alexander Mammeæ nihil auri unquam in templis reposuit, illud Satyrici subiiciens, in sancto quid facit aurum. *Sab. lib. 6. Enn. 7.* E

Parthorum Duces, fortes.

☞ *Pete ex loco de Fortitudine.*

REGES.

☞ *Vide locum de Magistratu. Magistratus Chronologicè consideratus.*

Participatio. Communicatio.

DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

PArticipatio idem est, quod Communicatio, secundùm Grammaticos. Si tamen vim vocis attendimus, est partis alicujus rei attributio, sive acceptio. Unde particeps dicitur, qui partem capit. μέτοχος Græcè, à μετέχω participo. Deducitur enim à Parte, & Capio. Qui ergo partem rei alicujus fortuitæ, aut necessariæ acquirit, illam participare, sive particeps illius fieri dicitur. Hinc nota phrasis, participem facere. Ceterùm Communicationem proprio loco enarrare voluimus: sive ea boni sit, sive mali, si Rem spectes communicatam: sive felix sit, sive infelix, si spectes Eventum. Sic Participatio datur alienæ fortunæ in utramque partem, Opulentiæ, Paupertatis, Gloriæ, Decoris, Amicitiæ, Inimicitiæ. Quorum exempla ex loco allegato sumi possunt. Illic Possidentis, hic Auctoris habetur ratio. F

PARTICIPATIO CONSIDERATA
Respectu Rerum, Quibus Participant.

ERUDITIONE.

☞ *Ex Tit. Præceptorum, quædam huc pertinebunt.*

RELIGIONE.

Quòd Judæ per omnes ferè terras, gentesque dispersi sunt, unius veri Dei providentia est in Christianæ religionis propagationem: ut quòd deorum falsorum usquequaque simulacra, aræ, luci, templa evertantur, & sacrificia prohibentur, de codicibus eorum probetur, quemadmodum hoc fuerit tanto antè prophetatum: ne fortè, cùm legeretur in nostris, à nobis putaretur esse confictum. *D. Aug. lib. 4. de Civ. Dei, cap.* 34.

Anglia, omnium ferè totius Europei Orbis Latini, monasteriorum, & cœnobiorum parens, & altrix appellari potest. Ex eo enim prodiere, qui vel novos instituerunt, vel veteres vivendi ritus instaurarunt. *Polyd. in hist. Anglorum.* G

HÆRESI.

☞ *Ex Tit. Hæresiarcharum, & Hæreticorum quædam huc transferenda, ratione Participationis mali. Sic totus Oriens Arii veneno sub Constantio, & Valente Impp. infectus fuit.*

IMPROBITATE.

☞ *Vide Tit. Tyrannorum, & Regum improborum, quatenus improbitas illorum in Subditos redundat. Idem de parentum, & Filiorum, & Conjugum improbitate.*

ROBORE.

☞ *Participat patria Robore Victorum, tum in sacris certaminibus, tum in prælio. Eoque nomine huc referri possunt. Vide Tit. Olympionicarum.*

MORBO. Contagiosi morbi.

☞ *Hi inter Corporea suo loco connumerantur. Hìc solius Participationis ratio habetur.*

DEFORMITATE.

☞ *Parentibus Filiorum, Maritis Vxorum deformitas, vel molestiæ est, vel etiam ignominiæ: sed utraque Participatione nititur, ideò hìc meritò repetuntur.* H

☞ *Consule Tit. Regiones, & Vrbes populosæ, fertiles, opulentæ: quatenus Patriæ divitiæ etiam ad Cives videntur pertinere. Romanæ urbis opulentia ad locum Divitiarum referenda est, si per se consideretur: si verò ad Romanos cives, qui Reipub. membra sunt, & bujus ipsius opulentiæ aliquatenus participes, huc pertinebit.*

GLORIA, VENERATIONE.

☞ *Ex Tit. Patriæ gloria ad Cives: item Civium gloria in Patriam redundans.*

Ochozias Joram F. Judæorum rex Samariæ interfectus à Jehu cum Joram Achab F. Israelitarum rege solus sepultura cohonestatus est, propter Josaphat avum sanctissimum, cum reliqui omnes insepulti abiicerentur. 2. *Paral.* 22.

Quantum amoris, & gratię ob gestarum rerum gloriam sibi Joan. Corvinus dux fortissimus conciliarit, rei exitus ostendit: quippe cùm post Ladislai regis interitum, Mathiam ejus filium, regio haudquaquam genere natum, & adhuc puerum

puerum ac rerum impotem, omnes Hungari una voce regem A appellarint *Bonfinius lib. 8. Dec.* 4

VICTORIA, in genere.

☞ *Victoria considerata respectu Personarum, Victoris scilicet, atque Victi: quatenus alter alterius subiectione utitur, fruitur, sic bujus est loci. Considerata verò respectu consequentis, sive comitantis honoris, si Victorem spectes, ad Gloriam pertinebit, si Victum, ad Ignominiam. Si verò Effectus perpendatur, respectu Agentis, seu Victoris, ad Libertatem, & Imperium, at respectu Patientis, ad Servitutem, & Subjectionem confert. Quòd si denique Habitus ipse, à quo victoria pendet, consideretur, ex Titulo Sapientium certamina, item Fortitudinis propulsantis, non paucis exemplis locus præsens illustrari poterit.*

VICTORIA GRAMMATICA.

☞ *Vide Titulum, Grammaticorum certamina.*

VICTORIA POETICA.

☞ *Huc Titulus, Poetarum certamina.*

Fabulæ Euripidis duæ, & nonaginta referuntur, inter quas octo Satyricæ; in iis quindecies tantum vicit. At verò M. Varro ejus fabulas quinque, & septuaginta commemorat, B & quinquies tantum (judicum injuria) vicisse ait. Sunt, qui quater dicant: item semel post mortem, ejus docente nepote, qui & ei fuit cognominis. *Gyraldus in hist. Poet.*

VICTORIA MECHANICA.

☞ *Vide locum Mechanicarum artium.*

VICTORIA BELLICA MONOMACHIÆ.

☞ *Quære in Loco de Duello, Victoria.*

VICTORIA BELLICA POLYMACHIÆ.

☞ *Vide Locum de Victoria, multa.*

PARTICIPATIO CONSIDERATA.
RESPECTU COMMUNICANTIS HOMINIS.
Communicat ergo.

PATRIA INDIGENIS.

☞ *Vide Tit. Gloriæ, quam Cives percipiunt ex patria illustri. Item contrarium locum ignominiæ.*

CONDITORES URBIBUS.

☞ *Ab his tanquam Parentibus, locus nativitatis omnium eorum, qui deinceps nascentur, Civium fundatur.*

PRINCIPES, REGES SUBDITIS
Commodant, vel incommodant sua Nativitate.

C *Consule Tit. Regiones nobilitatæ ortu clarorum hominum. Illic Gloria. hìc Participatio alieni boni perpenditur.*

Erechtheus rex ex terra editus præbuit argumentum, ut Athenienses quibus, is imperitavit, terra item geniti censerentur, ac nominarentur αὐτόχθονες: sicut docuit etiam Plato, proindeque ejus rei symbolum, τέττιγας, id est, cicadas aureas solitos gestare, dictosque eo nomine Tettigophoros. Etenim ejusdemodi traditur animalis origo. Cujus rei testis Thucydides historia prima. *Cælius lib. 13. c. 7. A. L.*

Probitate. ☞ *Vide Tit. Reges boni.*

Tyrannide.

☞ *Vide locum Tyrannorum.*

Ignavia.

Synardus Danorum rex, à Gotaro Suecorum rege Scania, Jutiaque exutus est, Jarmericus F. ab Ismaro Sclavorum rege abductus, sororum altera Norvegiensibus, altera Germanis (nam venalia quondam solebant esse connubia) pretio vendita est. Itaque Danorum regnum fortissimè propagatum, tantis etiam majorum titulis illustratum, tot victoriis au-
D ctum, ob unius viri inertiam ex summo nitore fortunæ, & florentissimo rerum statu eò ignominiæ pervenit, ut pensionem, quam priùs exigebat, exsolveret. *Saxo l.* 8.

Post Cleosulfum regem res Northumbricæ in Anglia ad exitium inclinatæ sunt, populo per factiones in partes diviso. Successere ordine septem reges, populari seditione exiguo tempore vel pulsi, vel interfecti. Vacavit regnum aliquamdiu, nullo amplius id sibi petere audente, utpote quod velut equum Sejanum universi formidabant. Sic Northumbria exitio domestico agitata, deinceps triginta, & ampliùs annis, tam finitimorum populorum, quàm Barbarorum injuriis exposita fuit: donec Egbertus, Occidentalium Saxonum rex, regnum devastatum per ditionem à Northumbris factam, suo adjecit imperio, anno 827. *Polyd. lib.* 4.

Perfidia.

Syracusani sub Gelone, & Hierone tyrannis mirificè floruere. Posteaquam verò Hieronymus puer rerum potitus, à Romanis ad Carthaginenses defecit, & ipse sibiipsi mortis, *L.B. Theat. vit. Human.* Tom. VI.

& urbi pulcherrimæ, causa fuit ruinæ. *Sabell. lib. 3. Enn.* 5.

Præsentia, Absentia. E

Clemens V. Burdegalensis Episcopus mortuo Benedicto XI. Perusii à collegio Cardinalium absens post longam contentionem Pontifex creatus. Is autem electioni consentiens, ex Burdegala Lugdunum profectus, eò Cardinales omnes ad se vocavit, qui sine mora Pontifici obtemperarunt: atque ita Curia Romana in Gallias translata est, 1305. ubi etiam ad septuaginta quatuor annos remansit, cum magno Christianorum incommodo, potissimùm verò urbis Romæ, cujus templa magna ex parte ob solitudinem, & situm corruere, absentibus his, ad quos ea restituere pertinebat. Tres Cardinales cum senatoria potestate Romam misit, quorum auspiciis urbs ipsa, atque Italia gubernaretur. Absente autem Pontifice, bellis intestinis, & tyrannorum crudelitate misera Italia miserrimè afflicta est. Clemente V. Joanne XXIII. Benedictio XII. Clemente VI. Innocentio VI. Urbano V. Avenione residentibus. Tandem Gregorius XI. de profectione Italica cogitare cœpit: inflammatus præcipuè cujusdam Episcopi verbis, qui ab eo reprehensus, quòd non rediret ad Ecclesiam suam tam diù sine pastore nudam, respondit: Et cur neque tu, Pater sancte, cæteris exemplum daturus, episcopatum repetis Romanum? Ergo paratis in Rhodano una, & viginti triremibus (alio se iturum simulans, ne à Gallis emolumenti causa retineretur) Genuam primò, inde Cornetum contendit: unde terrestri itinere navigationem pertæsus, hyeme præsertim, Romam parvenit, anno Domini M. CCC. LXXVI. Idibus Januariis pontificatus sui septimo, migrationis verò Romanæ curiæ in Gallias, anno septuagesimo. *Platina.* F

SUBDITI, CIVES PATRIÆ
Communicant suam
Gloriam.

☞ *Ex Tit. Patria clara ob Cives probos,*

Infamiam.

☞ *De hac sub loco Ignominiæ.*

COLLEGÆ PARTICIPES FIUNT
boni, malive alicujus, ex collegarum
Calamitate.

Theseus cum Pyrithoo fuit vincto, & pœnas luente pedes adamantinis constrictis vinculis. *Plut. de Amicorum multitudine.* G

Ambitione.

Romani, cùm Castori, & Polluci condidissent templum ad lacum Juturnæ, ferè non aliter, quàm Castoris nominabant, in quo nimiùm, vel erant inciviles ipsi, vel immodestus, & ingratus Castor: qui cùm mortalis esset suaptè natura, immortalitatem beneficio fratris nactus, eam gratiam Polluci referebat, ut se præferendo, nomen, famam, ac propè vitam ejus premeret, & obscuraret, futurus ipse alioqui obscurus, & prorsum ignotus, ni aliter subvenisset. Sed nimirum priùs hoc Pollux peccaverat: nam dum à patre impetrat, ut alternis tantùm viverent diebus, effecit, ne unquam alter altero frui posset. *L. Vives in lib. 18. August. de Civit. Dei, cap.* 14.

Morositate.

☞ *Vide Tit. Collegæ inimici.*

Morte.

Apud Romanos uno censore mortuo alterum oportebat se magistratu abdicarę. Cùm decessisset Livius Drusus, collega ejus Æmilius Scaurus detrectabant magistratum ejurare, donec pars tribunorum plebis jusserunt eum in carcerem duci. *Plut. in quæst. Rom.* H

VICINI PARTICIPANT
VICINORUM.
Improbitate.

Ἀττικὸς πάροικος, id est, Atticus advena. In violentos, & feroces vicinos dicebatur. Duris apud Zenodotum ait, ex Atticorum moribus natum, quòd olim finitimos è sedibus suis exigere consueverint. Craterus inde manasse putat, quòd Athenienses, qui Samum missi fuerant, indigenas expulerint. *Erasmus in Adagiis.*

Potentia.

Vide Tit. Bella inter vicinos.

Messenii ob viciniam Spartanorum periere. Id quod Diogenes Cynicus cuidam Spartiatæ exprobravit (laudanti *Hesiodum*, istud carmen ἔργοις.

οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτο, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη, id est, Nec pereat bos utique, ni affuerit vicinus malus. Respondit ei Diogenes: Atqui & Messenii periere, & eorumdem boves, in vicinia vobis constitutis.

constitutis. Quippe Messanam bello afflixerant Lacedæmo-
A nii: quod disertissimè amplius persequitur. *Plut. Cæl. lib. 21. cap. 29. A. L.*

Notum est illud Maronianum:

Mantua væ miseræ nimium vicina Cremonæ.

HOSTIUM COMMUNICATIO.

QUO AD

Pacem Reconciliari.

☞ *Vide Tit. Ex inimicis facti.*

Victoriam. Victi.

☞ *Relata sunt, Victor, & Victus. Quorum hic ex aliena virtute damnum percipit, ille ex aliena infelicitate fructum demetit. Exempla igitur ex titulo Victoriæ petantur. Item ex Titulo, Strages magnæ. Item, Crudelitatis contra hostes. Item Pacis redemptæ.*

Antiochus Magnus, cùm obtinere non posset Ægyptum, vertit se ad Asiam, & navali certamine adversùm plurimas insulas dimicans, cepit Rhodum, & Samum, & Colophonem, & Phoceam, & alias. Sed occurrit ei L. Scipio Nasica cum fratre suo, P. Scipione Africano, qui Hannibalem vicerat. Victus ergo Antiochus, intra Taurum regnare jussus est, & inde fugit ad
B Apaciam, ac Susam, & ultimas regni sui penetravit urbes. Adversù Elimæos pugnans, cum omni est deletus exercitu. Et hoc est, quod scriptura dicit, quòd multas insulas ceperit, & vincête Romano, regnum Asiæ perdiderit, & opprobrium ejus conversum sit in caput ejus, & ad extremum, de Asia fugiens, reversus sit ad imperium terræ suæ, & impegerit, atque corruerit, & locus ejus non sit inventus. *Hieron. in Dan. cap. 11.*

Cùm Epaminonda Thebano, Agesilao, Spartano, & Conone Atheniense, qui extremi trium illustrium civitatum duces fuere, omnis Græcorum gloria defloruisse videtur. Mox enim Philippus Amyntæ filius Græciam armis adortus est, inde Alexander hujus filius, qui veterem annorum gloriam victis, & imperium abstulit, quo Athenienses Græcorum primi, annos octo & sexaginta fuerant potiti, & post eos Lacedæmonii annos ferme 30. Thebani omnium novissimi, paucos annos, quoad ipsorum urbs capta ab Alexandro est, ac direpta. *Sab. lib. 2. Enn. 4.*

Hostilius Mancinus Consul, cùm triginta millia militum sub signis haberet, à quatuor Numantinorum millibus vi-
C ctus, fœdus cum illis icere coactus est, sibi & reipublicæ ignominiosum.

Britanni à Romanis sub Valentiniano II. deserto, à Scotorum rege Eugenio, & Durstoricтorum rege, magna clade affecti, iniquissimas pacis conditiones accipere coacti, ut Britanni nec legatum Romanum, nec exercitum deinceps reciperent in Britanniam, neve Romanos, Gallos, Saxones, aut alios quoscunque Scotici, Picticive nominis hostes, per suos fines sineret transire: id conantes, pro hostibus haberent, & in eos pararent arma: nulla cum gente, aut civitate fœdus inirent, aut bellum gererent, sine Scotorum, Pictorumque regum jussu: ab eisdem acciti, contra hostes ad bellum proficiscerentur, Quicquid esset Albionis ultra Humbrum fluvium, Britonibus inde cum conjugibus, liberis, fortunis abeuntibus, in Scotorum, ac Pictorum cederet possessionem. Darent sexaginta aureorum nummum millia, fœderatorum militibus partienda: viginti millia in annos victoribus penderet. Centum, darent obsides regum arbitrio, nec octo decem annis minores, nec majores triginta. Rebellionem agitantibus, paulò pòst duriores additæ conditiones: Ne publica
D concilia ulla insciis victoribus facerent: veterem juris dicendi modum servarent: Gallorum, Romanorumve neminem, vel negotiationis causa admitterent: veteres reciperent obsides, novos darent duplicato numero. Hunc in modum Britanniam Romanis ademptam Scoti, ac Picti vectigalem sibi factam vindicarunt: posteaquam Julius Cæsar eam primùm ingressus, fecerat Romanis tributariam ann. CCCCXCVI. à Christo nato CCCXXXVI. *H. Boethius l. 7.*

Carolus Magnus Saxones vix tandem sub jugum redegit. Cruori, nominique pepercit: utque sub oculis essent, observarique facilè possent nobilitatem, & in quibus aliquid dignitatis eluceret, cum liberis, uxoribusque traduxit in Galliam Belgicam, Oceani ora ad incolendum eis data, jussoque eam tutari Lyderico maris præfecto. Ultima rebellione Saxones repetiti, milite, nobilitate, ducibus, spe vidui, necessitati paruere. Confessi, se furore lapsos, vitam impetrarunt. Qui eorum trans Albim amnem incolebant, ad suos in Galliam Cisrhenanam migrare coacti. Et hæ novæ ipsorum sedes frequentiores, quàm Germania illa Saxonia, celebrioresque erant. Decem millia ex illis delecta sunt, quæ per totam Franciam alii alió dividerentur. Et ne diuturnam vastitatem solitudo faceret, Abroditis eis Albim sedes descriptæ. Is fuit finis Saxo- E nici belli, quarto & trigesimo, quàm inchoatum fuerat anno. Mortuo Carolo Magno, Ludovicus Pius eis in patriam revertendi fecit potestatem. *Æmil. lib. 3.*

Opes. Hæredes facti inimicorum.

Georgius Saxoniæ princeps Henricum fratrem cum Mauricio, & Augusto filiis, hæredem, & successorem habuit omnino præter voluntatem. Hac enim sola conditione eos hæredes esse voluit, ut nihil in religione prorsus mutarent. Sin minus, Cæsari, & Ferdinando regi omnem suam ditionem legaturus erat.

Mortem.

☞ *Consule Tit. Gaudium ex morte inimicorum.*

Julius Cæsar Capuanus, Perettus Allobrox Trojæ comes, regiæ Neapol. aulæ præfectus, & Cecholinus Perusinus, virtuti, atque amplitudini Magni Sfortiæ invidentes, nihil tale suspicantem Beneventi comprehenderunt: cùm etiam eum biduò ante submissis percussoribus interficere cogitassent. Horum malignitate captus, & crudelitate Jacobi Galli, cui Joanna regina Neapol. nupserat in quæstione tortus, priusquam è carcere mitteretur, audiit Julium Cæsarem F ab ipso rege, digno perfidia ejus supplicio, publicè necatum: Perettum verò idem expectantem acerbissimo intestini dolore, incertum an veneno sublatum. Nec multò post Braccius Montanensis, in Asiatum campis memorabili pugna superatos Carolum Malatestam, & Cecholinum, vivos cepit: recuperata ex ea victoria urbe Perusia, Carolum tanquam hostem ingenti pecunia redimi permisit: Cecholinum autem uti inimicum, & adversatum partium acerrimum ducem, in carcere necavit. Et sic insignes injurias suas ab his plerumque, qui erant inimicissimi, vindicatas conspexit. *Jovius in ejus vita.*

Captus est Galliarum rex Franciscus à Carolo Mompenserio Borbonio, à Marchione Piscariæ, à Carolo Lanojo, præfecto Neapolitano. Omnes illos tres, ante duos annos sepultos audivit. *Livi. Vives de Concordia, & discordia lib. 4.*

SEXUS EJUSDEM PARTICIPATIO.

TUM

VIRILIS. VIR INFAMAT VIROS.

Corinthiacarum mulierum *Chorus apud Euripidem in Me-* G *dea* ob Jasonis perfidiam erga Medeam, non minus malè audituros deinceps viros sperat, quàm muliebre genus propter quarundam improbitatem:

Ουκέτι δυσκέλαδος
φάμα γυναῖκας ἕξει,
μοῦσαι δὲ παλαιγενέων
λήξουσ' ἀοιδᾶν
τὰν ἐμὰν ὑμνεῦσαι ἀπιστοσύναν.
οὐ γὰρ ἐν ἁμετέρᾳ γνώμᾳ λύρας
ὤπασε θέσπιν ἀοιδὰν
φοῖβος, ἁγήτωρ μελέων· ἐπεὶ ἀν-
τάχησ' ἂν ὕμνον
ἀρσένων γέννα.
μακρὸς δ' αἰὼν ἔχει
πολλὰ μὲν ἁμετέραν
ἀνδρῶν τε μοῖραν εἰπεῖν

Non ampliùs ignominiosa fama mulieres habebit: poemata verò priscorum desinent poetarum meam infamare perfidiam. Non enim pro nostra sententia lyræ præbuit divinam H poeticam Phœbus, dux carminum. Nam contra cecinissent hymnum masculorum stirpi: longa verò ætas posset multis quidem nostram, virorumque partem dicere.

MULIEBRIS. MULIER INFAMAT MULIERES.

Helenam genus muliebre infamasse, *Chorus apud Eurip. in Oreste* testatur, inquiens:

Πάσαις γυναιξὶν ἀξία στύγειν ἔφυ
ἡ Τυνδάρεω παῖς, ἡ κατῄσχυνε γένος.

Omnibus mulieribus digna odio existit Tyndari filia, quæ infamavit genus.

AUCTORES GENERIS FAMILIÆ,

COMMUNICANT POSTERIS.

Prius Mithridates ex genere fuit septem illorum Persarum, qui Magis imperium abstulere. Huic inimicus fuit Antigonus Rex Syriæ, expulitque eum in Cappadociam, ubi posteà regnavit, regnumque per manus filiis tradidit, illicque à se genitis continua serie usque ad sextum nepotem. *L. Vives in lib. 3. Aug. de Civitate Dei, cap. 22.*

Cùm gens esset Furiorum non admodum illustris: nomen
A factis suis M. Furius Camillus paravit primus, quo tempore sub Dictatore Posthumio Tuberto in magno contra Æquos, & Volscos certamine stipendia faciebat. Ibi equo ante aciem provectus, accepto in femore vulnere, non remisit tamen pugnam: sed cùm infixum ex vulnere jaculum recepisset, congressus cum fortissimis hostium, vertit eos in fugam. Inde cùm alios est honores adeptus: tum, quæ in magna id temporis erat dignatione, censuram. *Plut. in Camillo.*

Sigifridus Comes ex agro Lucensi, ubi aliquandiù fuerat, ann. 896. in Regiensem migravit: atque ibi castra, & possessiones multas præsenti, qua abundabat, pecunia comparavit: ac posteà urbem Parmæ, Saracenorum à Fraxineto incurrentium metu perculsam in deditione accepit, Regibus Italiæ, Berengario primùm, deinde Vidone, nequaquam satis, aut virium, aut animi ad tantam injuriam prohibendam habentibus. Hic filios tres genuit, Sigifridum, Athonem, & Gerardum: quorum Atho genus Mathildis Comitis procreavit, & Marchionum Atestinorum, qui in hunc usque diem maximæ in Italia potentiæ, atque auctoritatis fuerunt. *Sigon. lib. 6. regni Ital.*

B

MAJORES COMMUNICANT

Minoribus suam.

Virtutem, Gloriam.

☞ *Consule Titul. Nobilitatis.*

Impietatem.

Pericles ex scelesta prodiit domo, tantus Atheniensium Imperator, ac eloquentiæ magnitudine Jovi, diisque cognomento æquatus, Olympius dictus. *Plut. in Pericle.*

MINORES MAJORIBUS

COMMUNICANT SUAM.

Successionem continuatam. Familiæ propagatio.

Abrahamo Dominus promittit posteritatem tam numerosam ex Isaac, ut & stellas cœli, & arenam maris multitudine vincat. *Genes. 15.* Ex Ismaele similiter, ex quo duodecim principes nasci turos permittit. *Genes. 17.* Id quod Agar matri Ismaelis Angelus denunciarat. *Genes. 16.*

Posteri Jacob Patriarchæ, cùm ipse in Ægyptum cum 70. peditibus tantùm descendisset, ita aucti sunt, ut Ægyptiis & numero, & viribus formidabiles essent. Itaque cœperunt eos Ægyptii servili labore exercere: sed quantò gravius preme-
C bantur, tantò magis crescebant: donec tandem Deus eos per Moysem eduxit. *Exod. cap. 1.*

Davidi regi pietatis ergo promissio facta à Deo per Natham Prophetam, de posteritate ejus perpetuò duratura, & regnatura. Nefas enim esse existimaverat, sese in domo cedrina habitare, arcam verò Dei in linteis tabernaculis manere. Ideòque animum adjecit ædificando Deo templo. *2. Regum 7.*

Aspectum, Præsentiam, Vitam, Visi, conspecti ab avo Nepotes.

Job variis modis à Deo probatus, & tandem in integrum restitutus, vixit posteà annis 140. viditque suos natos, & nepotes ad quartum genus. *Job. ultim.*

Augustus Cæsar, neptis suæ nepotem vidit, genitum quo excessit anno M. Syllanum: qui cùm Asiam obtineret post consulatum, Neronis principis successione veneno ejus interemptus est. *Plin. lib. 7. cap. 13.*

Q. Metellus Macedonicus, cùm sex liberos relinqueret, undecim nepotes reliquit, nurus verò, generosque,
D & omnes, qui se patris appellatione salutarent, viginti septem. In actis temporum D. Augusti invenitur, XII. consulatu ejus. Luciusque Sylla collega, ad III. Idus Aprilis, C. Crispinum Hilarum ingenua plebe Fesulana, cum liberis novem (in quo numero filiæ duæ fuerunt) nepotibus XXII. pronepotibus XXIX. neptibus IX. præclara pompa, cum omnibus his in Capitolio immolasse. *Plin. lib. 7. cap. 13.*

In nobiliss. Dalburgorum familia (ab antiquis Camerariis Vangionum oriunda) patrum nostrorum memoria matrona fuit, quæ in sexto gradu descendenti Trinepotem vidit. De qua vulgato circumfertur proverbio id, quod tetrasticho complexus est Basilius Joannes Hetoldus in Solone suo, de legitimis hæredibus:

j Bin Mutter zu ir ij Tochter sprach,
Sag deinr iij Tochter gmach
Erschaue, das ir v Tochter rayn
Liebs vj Kindlin in der VViegenvvayn.

Latinè fortassis in hunc modum verti posset:

1. Mater ait 2. Natæ, Die 3. Natæ Filia 4. Natam
Vt moneat 5. Natæ plangere 6. Filiolam. E

Fuit memoria patrum vicus penè centum domorum in Hispania, cujus omnes incolæ erant à Sene quodam, qui adhuc vivebant progeniti: ita ut propinquitatis nomen jam deesset, quo à minimis natu vocaretur. Lingua enim Hispana suprà abavum non ascendit. *L. Vives in lib. 15. Augustin. de Civitate Dei cap. 8.*

Jolanta Balliva cùm centum propè vixerit annos, ad trecentos ferè ex se ortos vidit filios, & nepotes. *Jacobus Capellus Parisiensis*, qui aviam hanc suam fuisse perhibet, *in Fragmentis.*

Morum dissimilitudinem.

☞ *Vide locum Dissimilium.*

PARENTUM COMMUNICATIO.

erga filios. Parentes habere.

Deos, Deorum Filii.

☞ *De his quoque sub Gloria parentum.*

Jupiter captus desiderio Ledæ Tyndari regis, Cygnus factus ita jucundè cecinit, ut illum propter cantus suavitatem Leda in sinum admiserit. Ab eo compressa ovum peperit, è quo Castor, & Pollux, & Helena nati sunt. Alii F tradunt duo ova edita, ex quorum altero, Castor, & Pollux, ex altero Helena nata sit, & Clytemnestra. Alii, ex uno tantùm ovo Pollucem, & Helenam immortales, quòd Leda è Jove conceperit: ex Tyndaro verò, Castorem, & Clytemnestram susceptos mortales ex mortali. Vocati tamen omnes Tyndaridæ, juxta Taygetum montem Laconiæ nati, ut ait Homerus in Hymnis. Theocritus in Dioscoris, Castorem, & Pollucem Jovis filios, non Tyndari, appellavit. Natos Pephni, maritima civitate insulæ ejusdem nominis, Mercurius Pellenem nutriendos deportavit. Deinde cùm Jason ad aureum vellus navigaret, & ad eum confluerent undique delecti juvenes, inter cæteros accessit quoque Castor, & Pollux, *ut ait lib. 1. Apollonius. 1. Natalis Comes lib. 8. cap. 9. Mythol.*

Fabulantur Scythæ natam apud eos ex terra virginem, umbilico tenus hominis forma, reliqua viperæ. Eam ex Jovis congressu genuisse puerum, cujus nomen fuerit Scytha. Hunc, cùm omnium, qui antè eum fuerant, clarissimus evasisset, indidisse populis Scytharum nomen. Inter hujus regis pastores extitisse fratres duos summa virtute: & G unum Plutonem, alterum Napim appellatos: qui magnis rebus gestis, regno inter se diviso, alteros populos Plutones, alteros Napas vocitarunt. Horum magno post tempore regum progenies virtute, & belli artibus insignis, regiones ultrà Tanaim usque ad Thraciam subjecit. Versis deinde ad alteram partem armis, ad Nilum Ægypti pervenere: redactisque in potestatem, quæ intermediæ erant gentibus, usque ad orientis Oceanum, & Caspium mare, paludemque Mæotidem imperium protenderunt. *Diodorus Siculus, lib. 2. cap. 11.*

Alcmenam Thebani Amphitryonis tradent uxorem, qui cùm adversùs Teleboas Ætoliæ populos militaret, & exercitum duceret (quia Alcmenæ promiserat, se fratris ejus cædem ulturum) Jupiter sumpta Amphitryonis forma, ut ait *Plautus in Amphitryone*, domum ante diem ingressus, illa potitus est: & cùm ex Amphitryone prægnans esset Alcmena, ut ex se etiam conciperet, tres noctes in unum conjunxit, quod spatium totum in exprimendo Hercule absumpsit: non enim sat erat spàtii nox una, tantæ plantandæ arbori. Negligentiùs H exceptus domum reversus Amphitryo, causam percontatus, Alcmena audivit, priore nocte, sui similem, domo abiisse. Tum intellexit à Tiresia, Jovem cum Alcmena concubuisse, *ut testatur Atheniensis Apollodorus libro 2.* Natus est igitur Thebis Hercules Jove patre, matre Alcmena. *Natalis Comes Mythologiæ lib. 7. cap. 1.*

Multi fuisse Solis filii commemorantur, quos è diversis mulieribus, & nymphis suscepit. L. Clymene Phaetontem, è Neæra Lampetien, & Phaetusam, & Pasiphaen: Augeam è Calypso: è Persa Circem, Alocum, Æetam, & Themim, sive Ichneam. Eumelus Corinthius historicus Alocum, & Æenam, Solis, & Antiopes filios putavit. Fabulati sunt nonnulli, Venerem à Sole fuisse compressam in Rhodo insula, & Rhodum peperisse, quo tempore aurum pluit, atque inde datum fuit nomen insulæ. Filius Solis fuit, & Macareus, Tenagus, Triopes, Ochimus, Actis, Cercaphus, Phaethon è Prote filia Nelei, Ægle, Hemithea, Dioxippe, Dirce, Miletus, Horæ, Angetonia, Sterope, Egialus, & alii complures. *Idem lib. 5. cap. 17.*

Dicitur Staphylus Bacchi fuisse filius, & Hymonæus, & A Thyoneus. Ex Ariadna Ceranaum, Tauropolim, Evanthen, Latranym, Thoantem, & Oenopionem suscepit. E. Chronophile Philiantem, qui fuit cum reliquis Argonautis: Narcæum è Physcoa, qui primus honores Bacchi apud Elienses instituit. *Idem Mythol. lib. 5. cap. 13.*

Acdestis Jovis semine natus è petra. *Arnobius lib. 5.*

Orion è trium deorum, Jovis, Neptuni, & Mercurii semine ortus. Hi enim benignè tractati ab Hyrieo Neptuni, & Alciones filio, gratitudinis ergo, cùm filium optione data poposcisset, semine in pellem bovis effuso, Orionem inde produxerunt. Quocirca & à Lycophrone Tripater dicitur. *Idem lib. 8. cap. 13.*

Antæus Neptuni, aut Terræ filius. Moris autem fuit veteribus exteros terrestri itinere ad se venientes Terræ filios nuncupare, ut Neptuni navigio adveherentur: quanquam ego his applaudo, qui Neptuni liberos immanes ἐξ τῆς θαλάσσης ἄγριον, atque ab omni humanitate alieno, tanquam è mari genitos, sicut & terra ortos, ignoto obscuroque genere procreatos, aut enormi, & monstroso corpore præditos è poe- B tis dici consuevisse tradant. Nam ab Jove sati, quos Græci ἐκ Διὸς ἔρνος appellant, præstantissimi virtute, prudentia, viribus intelliguntur. *Eustathius*, hæc *Iliados α.* copiosissimè persequitur. *Brodeus in Græcis Epigrammatibus.*

In insula Jo. (quo tempore Neleus Codri F. Jonicam coloniam deduxit) puella indigena à dæmone quodam Musarum familiari imprægnata, & criminis tegendi causa, in regionem Æginam abiens, à piratis intercepta, Mæoni regi Lydorum Smyrnæ dono data, ad fluvium Meletem peperit Melesigenem poetam: qui Homerus posteà dictus fuit. *Arist. in lib. Poet. teste Plut. At Heliod. lib. 3. hist. Æthiop. ait*, Mercurium cum uxore sacerdotis cujusdam Ægyptii apud Thebas centiportas concubuisse, & inde sustulisse filium, qui in utroque femore villos prælongos haberet.

Aristomenes Messenius propter insigne robur, & fortitudinem animi, genii cujusdam filius fuisse dictus est, qui cum matre ejus Nicotelea sub draconis figura concubuerit. *Pausanias in Messenicis.*

Theagenes, Thasius Herculis F. non Timosthenis. *Pausa-* C *nias in Eliacis lib. 6.*

Aristonis regis Lacedæmoniorum optimi uxor, tertia, quàm illam duxerat, nocte, vidit ad se venientem Astrobacum heroem, sub specie Aristonis, & coronas post concubitum ab eo accepit, quas posteà ex heroe Astrobaci desumptas fuisse constitit. Vix dum exacto mense septimo peperit filium, Demaratum dictum, quem Ariston suum non esse affirmavit, tacitè innuens, Astrobaci herois esse, qui cum uxore sua indicio coronarum concubuisset. Ea tamen vox posteà Demaratum regno privavit, cùm Leutychides, & Cleomenes cum ex adulterio natum, & Aristonis filium non esse assererent. *Herodotus lib. 5. & Plutarchus.*

Q. Fabium Maximum dictatorem alii ex Nympha memorant, alii ex muliere indigena, quæ cum Hercule juxta Tiberim amnem concubuerat, natum: qui numerosam Romæ, & claram propagavit gentem Fabiorum. *Plut. in Fabio.*

In Asclepiadis Mendetis θεολογουμένων libris lego, Acciam, cùm ad solemne Apollinis sacrum media nocte venisset, posita in templo lectica, dum cæteræ matronæ dormirent, ob- D dormisse: draconeque repentè irrepsisse ad eam, paulòque post egressum, illamque expergefactam, quasi à concubitu mariti purificasse se: & statim in corpore ejus extitisse maculam velut depicti draconis: nec potuisse unquam eximi, adeò ut mox publicis balneis perpetuò abstinuerit: Augustum natum mense decimo, & ob hoc Apollinis filium existimatum. *Suetonius.*

Ex Helinando *Vincentius* hæc refert *l. 3. c. 27.* In Coloniensi Diœcesi famosum, & immane palatium Rheni fluminis supereminet, Juvamen nuncupatum: ubi pluribus olim congregatis principibus, inopinatò advenit navicula, quam collo alligatam cygnus argentea trahebat catena. Inde miles novus, & incognitus omnibus exsiliit, cygnusque navem reduxit. Posteà uxorem duxit miles, liberosque procreavit. Tandem in eodem palatio residens, & cygnum inspiciens adventantem cum eadem navicula, & catena, statim in navem se recepit, nec visus est ampliùs: progenies autem ejus in hunc usque diem persistit. Ex eo figmento in arce Clivensi (ubi & altissima turris vetusta conspicitur, Cygnea nuncupata, in cujus fastigio cygni simulachrum volvitur) antiquissimis tapetis intexto, origines ducum CLIVENSIUM deducunt.

Probos, Claros.

E Ochozias Judæorum rex, propter scelera sua à Jehu interfectus Samariæ, quia Josaphat Judæorum regis justissimi nepos esset, sepulturam meruit: cùm reliqui omnes ab Achab orti, canibus, & volucribus diripiendi abiicerentur. *Lib. 2. Paralipomenon, cap. 22.*

Tobias junior, propter parentis sui Tobiæ probitatem, & liberalitatem erga pauperes, Raguelis Nephtalensis, Ecbatanis habitantis, filiam unicam Saram, formosissimam, & locupletissimam, uxorem duxit: Raphaele genio conciliatore, dæmonium ab ea fugavit: dimidium bonorum soceri viventis secum Ninivem duxit, alterum eo mortuo obtinuit. *Tobiæ 10. & seq.*

Othonem II. Imper. paterno nomine, quàm proprio, ut viventibus gratiorem, sic apud posteros memoriæ commendatiorem fuisse constat. *Sigonius lib. 7. regni Ital.*

Improbos.

Abrahami patris omnium credentium, in cujus semine omnes terræ generationes benedictæ fuerunt, pater Tharam, idololatra fuit. F

Pisander, & Hippolochus ab Agamennone rege Iliados λ. crudeliter occiduntur, quantumvis se dedentes, atque supplices; quoniam filii erant Antimachi, qui muneribus corruptus à Paride suaserat Trojanis, ne redderetur Helena, quin potiùs Menelaus cum Ulysse legatus missus interficeretur:

εἰ μὲν δὴ Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος υἱέες ἐστὸν,
νῦν μὲν δὴ τοῦ πατρὸς ἀεικέα τίσετε λώβην.

L. Luculli viri clariss. pater repetundarum damnatus est, mater fuit Cæcilia, ob vitam probrosam infamis. *Plutarchus in Lucullo.*

Obscuros, Inglorios.

Nicias, Demosthenes, Lamachus, Phormio, Thrasybulus, Theramentes, viri apud Athenienses clarissimi, qui eodem tempore floruerunt, incertas habuerunt matres. *Plutarchus in Alcibiade.*

Alienigenas, Peregrinos.

Cyrus Persarum rex, ex parentibus diversæ gentis natus Mulus appellari meruit ab oraculo Delphico. Crœsus enim consulturus oraculum, an diuturnum esset habiturus G imperium, à Pythia responsum accepit.

ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψηφῖδα παρ' Ἕρμον,
φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Natus autem fuit ex matre Meda, & patre Persa, Medis subjecto. *Herod. lib. 1.*

Legitimè junctos. Ingenui.

Ingenui dicebantur antiquitùs, qui patrem ciere possent, hoc est, legitimo matrimonio suscepti, qui iidem, Patricii dicebantur. *Livius lib. 10.* ubi non obscurè ingenuos iis opponit, quos posterior ætas Superiores, recentior, vulgò conceptos appellavit. *Hotom. de Verbis juris.*

Illegitimè junctos. Nothi. Illegitimo thoro nati.

☞ *Vide Illegitimus. Spurius.*

Exosos.

Romæ Magnus Pompejus filius fuit Strabonis, cujus cadaver Romani odio provecti in publicum projecerunt, & calcaverunt. *Plut. de sera num. vind.*

Vivos. H

Ex fecialibus Rom. Paterpatratus maximus habebatur, cui vivus pater, & liberi essent. Tribuebatur etiam ei prærogativa quædam, & fides. Prætores enim corpora, quæ ob formam, & venustatem vigilantem, & castam flagitant custodiam, apud hos deponebant. Utrùm, quia hi habent, ut vereantur liberos, & timeant patres? An causam nomen fugerit? Vult enim esse patratum, quasi perpetratum, & consummatum: tanquam absolutio sit aliis ille, cui contingit, cùm genitorem habeat, genitori esse. An decet jurisjurandi, & pacis præsidem simul antè, & à tergo, secundùm Homerum, videre? Talis autem sit præsertim is, cui stirps est, pro qua consilium capit, & pater, quicum consilium capit. *Idem in quæst. Rom.*

Mortuos.

☞ *De Posthumis sub loco Ortus inter Corporea egimus, Orbi quatenus privantur amicitia paterna, sub Amicitiæ φυλακῇ sunt recensiti, Hic Participatio consideratur.*

SOCERORUM COMMUNICATIO
A ERGA GENEROS.

T. Livius Romæ tantæ auctoritatis fuit, ut L. Magius gener ejus ob id solum nomen inter primos Rhetores haberetur, potius quàm quod eloquentia reliquis præstaret. Unde *Seneca Sententiarum lib. 6.* Pertinere, inquit, ad rem non puto, quomodo L. Magius gener T. Livii declamaverit: quamvis aliquo tempore suum populum habuerit, cùm illum homines non in ipsius honorem laudarent, sed in soceri ferrent.

LIBERORUM, FILIORUM
Communicatio erga Parentes. Puta liberi
ALIQUI.

☞ *Huc Commoda, & Incommoda, quæ Liberorum susceptionem consequuntur.*

In Taprobana olim, qui liberos haberet, in regem assumi non poterat, ne regnum hæreditario jure sibi vindicaret. *Alex. lib. cap. 23.*

NULLI.

☞ *Huc Commoda, & Incommoda, quæ Sterilitatem, & orbitatem consequuntur.*

MULI.

B ☞ *Consule Tit. Fœcundorum inter Corporea. Sed & inter Fortuita locum habet, quasi Opulentia sit quædam.*

☞ *Requiratur locus de Filiis.*

MARITI UXORIBUS COMMUNICANT
fructum suæ, tum
Probitatis.

Propter Abraham dedit Dominus filium Saræ, propter Isaac geminos Rebeccæ *L. Vives de Christiana fem. lib. 1.*

Phocionis Uxor, cùm à nobilissima quædam Jonici generis matrona, in amicitiam recepta, auri torques, monilia, preciosusque mundus muliebriter ei ostentaretur: At meus, inquit ornatus non est talis, sed Phocion me ornat, jam vicies Atheniensium Imperator. *Sab. lib. 8. c. 5.*

tum *Charitatis.*

☞ *Vide Tit. Conjugia honorata.*

UXORES MARITIS.

☞ *Ut puta Participant ab Uxoribus mariti varia, prout illæ probæ, Improbæ, &c. Vide Locum, Uxoribus.*

PARTICIPATIO CONSIDERATA
C RESPECTU QUORUMVIS ALIORUM
communicantium. Communicant ergo
omnibus, boni, vel mali aliquid.

DÆMONES. A DÆMONIBUS

Necati.

☞ *Ex Mortis loco exempla pete.*

Vexati.

☞ *Sub servitutis loco.*

BRUTA A BRUTIS.

Servati.

☞ *Vide Tit. Expositiorum.*

Necati.

☞ *Consule locum mortis.*

Sedibus pulsi.

☞ *De his sub loco Exilii.*

Proditi, Accusati.

In Syria scribit Agnon elephanti, qui domi alebatur, Rectorem ex demenso hordei, quod accipiebat, subtrahere, D & intervertere dimidium quotidie solitum. Hunc, ubi domino assistente aliquando, & spectante integrum demensum solvit, intentis in dominum oculis, productaque proboscide, secrevisse, & removisse partem, atque ita quàm prudentissimè rectoris sui detexisse furtum. *Plut. de Animant. comparatione.*

Ibycus poeta, cùm in Latrones incidisset, jam occidendus, grues fortè supervolantes obtestatus est. Aliquanto post tempore, cùm iidem latrones in foro sederent, rursumque grues supervolarent, per jocum inter se susurrabant in aurem, αἱ Ἰβύκου ἔκδικοι πάρεισιν, id est, Adsunt Ibyci ultores. Eum sermonem assidentes in suspicionem rapuerunt, maximè desiderato jam pridem Ibyco. Rogati quidnam sibi vellet ea oratio, hæsitanter, atque inconstanter responderunt. Subjecti tormentis facinus confessi sunt. Atque ita velut gruum judicio penas Ibyco dederunt, ac potius suo ipsorum indicio ut dicitur, perierunt. *Plut. de Futili loquacitate.*

Pyrrhus rex in itinere offendit canem, qui jugulati corpus domini servabat: auditoque, triduo illum sine pastu durasse illic neque abscessisse, cadaver humari, canemque secum abduci, ejusque curam haberi imperavit. Paucis post diebus lustrabat rex copias suas, militesque confidente rege transibant. Aderat canis quietus. Qui, ut domini Percussores conspe- E xit prætereuntes, cum latratu, & ita procurrit in illos, subinde circumagens se ad Pyrrhum: non illi modò, verùm etiam toti coronæ venirent isti in suspicionem. Itaque comprehensi extemplò, & quæstione habita, cùm indicia aliunde exigua accessissent, cædem confessi, pœnas dedere. *Plut. de Animant. compar.*

Hesiodi canis Ganyctoris Naupactii indicavit Filios, à quibus fuerat Hesiodus trucidatus. *Idem.*

Quidam irrupit in Æsculapii templum, sublatis aureis, & argenteis aliquot monumentis, clàm & ignotus, ut putabat, & aufugit. At canis templi custos, cui nomen Capparus (nam indignus, qui periret ἀνώνυμος,) cùm videret, neminem æditorum sua voce commoveri, fugientem sacrilegum est insequutus, ac primùm quidem saxis petitus, haud tamen discedebat. Exorto die non accedebat propiùs, sed procul oculis observans sectabatur, nec cibum objectum capiebat. Rursum juxta dormientem cubabat, & ipse, & abeuntem ad consimilem modum insequebatur. Quod si qui viatores fuissent obvii, iis cauda adblandiebatur, in illum unum latrabat, ac sæviebat. Hæc cùm ab aliis didicissent, simulque & canis, & nominis figuram cognovissent, sa- F crilegum apprehenderunt, & ad supplicium duxerunt, cane præcedente hilari jam, ac gestiente, quòd maleficum esset venatus. Unde ei cani de publico pastus decretus est, ejusque rei cura sacerdotibus mandata. Id sua ætate accidisse narrat *Plut.*

Tempore Constantini Pogonati Imp. cùm quidam solus cane comitante iter faceret, est à latrone, quales itinera solent obsidere, interfectus. Latrone fuga se subducente, canis eo in loco permansit, domini cadaver custodiens. Fortè alius quidam ea pergens supervenit, cadaverque projectum cernens motus misericordia, tellure effossa sepeliit. Canis id officium pergratum habuit, seque ultrò homini comitem, ac servum adjunxit. Erat autem hic homo conditione caupo: & solebat canis, iis, qui cauponam intrarent, exirentque, adulari. Post aliquantum temporis, is etiam latro, cujus meminimus, in eam cauponam bibendi causa intravit. Quem canis agnoscens, allatravit, inque ejus faciem insiliit. Hoc sæpiùs factum, Dei instinctu apud multos suspicionem excitavit. comprehensusque latro, & coram judice G constitutus, cùm facinus, uti erat perpetratum, confiteretur, debitas pœnas dedit. *Cedrenus.*

Liberati.

☞ *Consule locum Libertatis, Illic enim Libertas respectu ejus Acquirentis consideratur. Hic verò respectu Auctoris Regno exuti.*

Dione contra Dionysium tyrannum Siciliam movente, Timocrates, qui Dionis uxorem Dionysii sororem in matrimonio habebat, relictis in urbe amicis præpositus, nuncium raptim misit ad Dionysium cum literis, qui eum de Dionis adventu faciebat certiorem. Ipse urbanis tumultibus, & motibus intendit animum. Tabellarius cùm trajecisset in Italiam, & Rheginorum fines peragrans Cauloniam ad Dionysium properaret: occurrit cuidam familiari, qui ferebat modò immolatam victam. A quo accepta portione, maturavit pergere. Cùm partem noctis iter fecisset, ex lassitudine paulisper dormire coactus, in sylva quapiam abjecit se temerè propè viam. Odorem lupus secutus, rapuit carnes peræ alligatas, H unàque auferens peram, in qua condiderat epistolam nuncius, fugit. Ut ex somno excitus, peram non invenit, metuens sine literis ad tyrannum pergere, subduxit se. Itaque Dionysius absens regno excidit. *Plutarch. in Dione.*

ARBORES.

☞ *Vide Tit. Arborum ruina oppressi. Item sub loco, Mortis instrumenta.*

Ricardus, Roberti Conquæstoris F. Normanniæ dux dum equo aream, quam avus ex demolitione templorum in ferarum lustra, & solitudinem redegerat, celerius transit, ramo arboris capillis involuto, subterfugiente equo, suffocatus est. *Malmesburiensis lib. 3. cap. 48. & lib. 4. cap. 29.*

RADICES.

Telephus Mysorum rex contra Græcos pugnans, radice vitis inter vineta hærens, ab Achille vulneratus fuit.

Pausanias stipator, cæso per insidias Philippo Macedone, dum fugit, in radicem arboris offendens, ab insequentibus cæsus est. *Plut.*

VESTES. VESTIBUS

A *Suffocati.*

☞ *Locum Mortis considera.*

Proditi.

Xerxis Persarum regis incestus cum Artainta nuru, ex amiculo cognitus fuit, quem ab Amestri uxore dono acceptum, Artaintæ petenti dono dederat, *Herod.lib.9.*

ANULI. AB ANULIS

Proditi.

Ricardus Anglorum rex ab expeditione sacra domum rediturus, anulo proditus, à Leopoldo Austriæ duce capitur: cujus populares in Asia simultates cum Anglis gesserant. *Platina, & Æmilius lib.6. Francorum.*

Conradinus Suevus, Conradi IV. regis Rom. & Siciliæ filius, à Carolo Andegavensi comite, Ludovici Regis Franciæ genero, quem pro asserendo Siciliæ regno, Pp. evocarat, acie victus cum duce Austriæ Federico, habitu Agasonum per sylvas oberrans, tandem imprudentia piscatoris, qui anulum Conradini pignoris loco pro emendis panibus offerebat, proditus, à Joanne de Frangepanibus, Asturæ do-B mino, captus, & à Carolo per vim abductus, anno integro carceres sustinuit.

Collenutius lib. hist. regni Neapol.

ARMA. ARMIS

Defensi.

☞ *Ex loco Vitæ conservatæ, huc quædam.*

Necati.

☞ *Consule locum, Mortis instrumenta.*

EPISTOLA.

Regno exuti.

Dionysius tyrannus ob epistolam à lupo subductam, dum in Italia abest, regno à Dione pulsus fuit. *Plut.*

PARTICIPATIO CONSIDERATA.

Respectu Modi, per quem participant.

Videlicet.

☞ *Huc Tit. Fortes Duces, & Claris parentibus nati, & Nothi, item, Humili orti loco, qui clari evasere, quatenus ortus dedecus, vel splendor, etiam in posteros transfunditur.*

Socrates pro tribus donis Naturæ gratias agebat: quòd homo, quòd Græcus, quòdque Atheniensis natus esset.

PRECIBUS. VOTIS.

C Lacædemonii publica vota, ut Aristoni regi optimo filius nasceretur, conceperant. Natus inde filius, Demarati nomen ex re obtinuit. *Herod. lib.6.*

Ludovicus Junior Francorum rex, ex Leonora Gulielmi Aquitaniæ Ducis F. (quam posteà repudiavit) genuit Mariam, & Alisam. Ex Constantia Hispana, suscepta est Margarita, ac Adela. Tertia uxor ducta, Adela filia Theobaldi Comitis Campani: publicisque obsecrationibus, ac votis tandem proles virilis nata, Philippus cognomento Augustus: sub cujus ortum per quietem visus est rex videre filium ex se natum, calicem humano sanguine proceribus miscere. Ex eadem Campana, procreata Agne Augusta Græcorum. *Æmilius lib.5.*

IMPRECATIONIBUS.

☞ *Ex Tit. Imprecationis, calamitas eam consequens huc pertinet, ratione communicationis.*

INSTITUTIONE, VEL

Bona.

Philippus Macedoniæ rex, non tam quòd natus sibi esset Alessander F. qui post Magni cognomen obtinuit, gavisus est, D quàm quòd ætate Aristotelis, à quo erudiri posset.

Mala.

Lucretii filius ad supplicium tractus, patrem advocat, eique nasum mordicùs avellit: ipsum accusans, quòd primos errores non emendasset, & cùm liceret, paterna castigatione viam peccandi non præclusisset *Guido Bituricensis.*

NUNCIO FELICI, VEL INFELICI.

☞ *Consule Titulum, Nunciare.*

Sub Constantino Sylvanus peditum magister in Gallia, Francis mercede adductis, purpuram sumpserat. Ea res eodem die, inclinante sole, nuntiata Mediolanum est. Sylvanum magistrum peditum solicitato exercitu ad Imperiale culmen evectum. *Sigonius lib.6. Imp. occid.*

Post mortem Atilæ, cùm duces Ostrogothorum Valemirus, Theodemirus, & Vindemirus fratres, diversis in locis in Pannonia ipsis à Romanis concessâ habitarent: filii Atilæ eis irati, ut qui, tanquam mancipia, à legitimo domino profugissent: adversùs Valemirum, Theodemiro, & Vindemiro inscientibus, contenderunt: quorum impetum tanta ille virtute sustinuit, ut eos acie fatigatos prostraverit, & cum exigua E suorum parte Scythiam petere trans Istrum, coegerit. Quo die Theodemirus tam insignis victoriæ nuncium à fratre accepit, eodem illi natus est puer ex concubina, quem Theodericum vocavit: qui posteà regnum Gothorum in Italiam introduxit. *Sigonius lib.13. Imp. occid.*

INDICIO BONI, MALI, INSIDIARUM.

☞ *Consule Titulum, Indicare.*

OBSEQUIO.

Vide Tit. Bonis vel Malis consiliis parere, item Titulum, Obsequi.

* DEPREHENSIONE. DEPREHENSI

Adulteri.

Huc quædam ex Tit. Adulterorum.

Proditores.

Consule Titulum Proditorum.

JUDICIO alieno COMMUNICATUR

Gloria.

Consule loco Honorum, & Præconiorum quorumlibet. Illic Honor consideratur uti bonum, quod inest alteri, hìc verò, quatenus ab alieno pendet beneficio. F

Dedecus.

Ex loco Ignominiæ huc ea, quæ ex Judicio alieno communicantur.

Absolutio, Condemnatio.

Qualiscunque sit Absolutio, & Condemnatio, & à quocunque, quomodocumque, quamcunque fiat ob causam, cùm ab alterius judicio, & Sententia pendeat, vel Dei Hominis, huic loco eatenus inserviret. Vide Tit. Prudentiæ, vel Actus in condemnando, accusando, item, Justitiæ correctivæ in accusandis, & condemnandis noxiis, item locum Libertatis, & Servitutis.

C. Antonius, quondam M. T. Ciceronis collega in consulatu, Catilinariæ conjurationis accusatus, etsi de crimine non constitisset, damnatus est, quòd Prætor in Macedonia provinciam vexaverat: agros sociorum ab hostibus spoliatos reliquerat: Dardanos contra se venientes non sustinuisset: ab acie tunc, & dum in Mysia præerat, summa cum Romani nominis ignominia profugisset. Ita & in Græcia Milciades damnatus est, non quòd reverà reus proditionis esset: sed quia adeò potens erat, ut vivere privatus non posset. *P. Ærodius ex Dione Nicæo lib.38. & Æmilio Probo,* G *in Milciade.*

Reo Quodam causam in judicio dicente, præteriens P. Servilius Isauricus, judices admonuit, istum, quem alioqui non nosceret, se pedibus iter faciente, honoris sui gratia equo descendere noluisse. Quo quidem improbi facti exemplo sic moti sunt judices, ut ferè indictâ causâ reum condemnarint. *Val. Max. lib.8. cap.6. & Dion. lib.45.*

Partitio.

Vide DIVISIO.

Partus.

Vide GENERATIO.

Parvus.

DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

PArvus μικρὸς exiguus, natu minor, tam de quantitate, H quam qualitate animantis dicitur. Hebræi *Katon* efferunt. Significatio est notissima.

PARVI PUMILIONES.

Pygmæi, Nani.

Pygmæorum, qui longissimi sunt, duos pedes, & quadrantem non excedunt, sive tres spithamas, hoc est, ternos dodrantes, unde Spithamæi dicuntur. Hinc proverbium, Pygmæo brevior. Habitant in extrema parte montium Indiæ (sive Ægypti, ut *Scholiastes in tertium Iliados*) agricolationi dediti. Horum mulieres quinto anno pariunt, & senescunt octavo. Infestantur maximè à gruibus semina sublegentibus, in quas turmatim prodeunt. Insidentes arietum, caprarumque dorsis, & sagittis armati, Veris tempore universo agmine ad mare descendunt, & ova, pullosque earum alitum consumunt. Ternis mensibus eam conficiunt expeditionem, aliter futuris gregibus non resisterent. Casas luto, pennisque, & ovorum putaminibus construunt. Nonnulli in cavernis degunt. *Plin. lib.7. c.8.* Aristoteles, in Æthiopiæ regione Troglodytica Pygmæos di-A cit vivere, subireque cavernas, & ob eam causam Troglodytas vocari: fabulamve esse negat, quod vulgò de statura eorum, deque pugna cum gruibus fertur, quam Homerus cantavit, qui etiam ad meridiem terræ Pygmæos dixit agere, nempè in Æthiopia, ut etiam Strabo interpretatur, in qua regione tanta est gruum per hyemem nostram frequentia, quanta in Thracia per æstatem, videlicet eisdem gruibus pro tempore migrantibus, & remigrantibus. Mela in Arabia interiore scribit, fuisse Pygmæos, minutum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicando defecit. Sunt qui esse non putent. Arist. & Plin. putant. *Lud. Vives in lib. 16. Aug. de Civ. Dei, c.8.*

Conopas, in deliciis Juliæ neptis Augusti, duos pedes, & palmum longus. Cujusmodi etiam fuisse fertur Andromeda, liberta Juliæ Augustæ. *Plin. lib.7. c.16.*

Fuerunt semipede majores sub Augusto Pusio, & Secundilla, quorum corpora miraculi gratia asservata sunt in conditorio Sallustianorum hortorum. *Idem.*

Manlius Maximus, & M. Tullius equites Rom. binorum, cubitorum fuere, Varrone teste: eosque sic in loculis asservatos vidisse, testatur *Plin. lib.7. c.16.*

B M. Antonius Sisyphum pumilionem habuisse fertur infra bipedalem staturam, ingenio tamen vivacem. Augustus exhibuit spectaculis Lucium adolescentulum honestè natum, bipedali minorem. *Ravisius.*

De Colono, *Martialis Epigram. lib.11.* sic scribit:

Hæredes nolite brevem sepelire Colonum,
Nam terra est illi quantulacunque gravis.

Menestrati staturam *Lucilius in Græcis Epigram.* eleganter irridet, inquiens:

ἱππεύων μύρμηκι μενέστρατος ὡς ἐλέφαντι.
δύσμορος ἐξαπίνης ὕπτιος ἐξέπεσεν.
λακτισθεὶς δ' ὡς ἄχε τὸ χείριον, ὡς φθόνε, φησὶν
ὅτως ἱππεύων κὴ φαέθων.

Ea convertit *Ausonius*, sed sub Faustuli persona:

Faustulus insidens formicæ, ut magno elephanto
Decidit, & terræ terga supina dedit:
Moxque idem ad mortem est mulctatus calcibus ejus,
Perditus ut posset vix retinere animam.
C *Vix tamen est fatus, Quid rides, improbe livor,*
Quòd cecidi? cecidit non aliter Phaeton.

Puellam novem annorum à se visam scribit Albertus, quæ magnitudine unius anni videretur. *Card. de Var. ter. lib.8. cap.43.*

Pumilionem virum perfecta ætate cubiti longitudine in psittaci cavea in Italia visum refert *Cardanus de Subtilitate, libro de Hom. necess. & form.*

---

* Pascha.

* DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

PAscha nomen est Chaldæum, quod populus Hebraicus pro Hebræo *Pesach* è Babylone rediens usurpabat, & primum nomine Phase à Deo fuit indicatum. *Exod.12.* Sunt qui tam Phase quàm Pascha Græcam dictionem voluerunt, ἀπὸ τοῦ πάσχειν, à patiendo, adeòque per eam salutarem Christi passionem esse significatam. At reprehendit eos S. Hiero-D nym. *super cap.20. Matth.* Est enim vox Hebræa à *Pesach* sive *Pasach*, quod transitum, sive transultum propriè significat, & favet illius institutio. Est namque Pascha festivitas instituta in recordationem, jugemque memoriam transitus, vel transilitionis Angeli exterminatoris, qui paulo ante quàm populus ex Ægypto egrederetur, Dei jussu in domos Ægyptiorum insiliit, occidendo in eis omne primogenitum, & transiliendo domos Hebræorum, quæ intactæ manebant. Constat ex verbis Dei ad Moysen. Est enim Phase, [ubi Latinus interpres adjecit explicationis gratia, id est, transitus Domini.] Et transibo per terram Ægypti nocte illa, percutiamque omne primogenitum ab homine usque ad pecus. *Exod. c.12.* Et quidem ratio hæc locum habet in prima celebratione Paschæ, sive Phase Hebræorum.

Nam aliis annis videtur celebratio hujus festivitatis potius esse facta ob commemorationem transitus, quem Hebræi fecerunt ex Ægypto per mare rubrum. Sic ut quasi triplex transitus voce hac Pascha notetur: Angeli exterminatoris Hebræorum ex Ægypto in Canaan, de quo *Deuteronom. 16. versic.1.* Eorumdem per mare rubrum. De quo Augustinus. *Tract.55. in Joan.*

USURPATIO VOCIS.

☞ *Vide Titulum de festo* PASCHÆ. *In loco de Festis.* E

MYSTICA EJUS D. EXPOSITIO.

Transitus ille Angeli per domos Hebræorum intactas cæde primogenitorum, præfiguravit Christum, qui transitu, id est, morte sua, nos peccati servitute, & crudelissima Dæmonis tyrannide liberavit. Dixerat autem Deus: Transibo per terram Ægypti nocte illa, percutiamque omne primogenitum, &c. q. d. Egrediar in similitudinem gigantis, & ingenti fortitudine irruam in hostem, ut post abscessum meum victoriæ vestigia relinquam. De transitu autem, qui per illum figuratur, dixit 23. *Joan.* Ante diem festum Paschæ, sciens Jesus, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem. Qui sanè transitus Domini omnium nostrum transitus fuit. Ita *Rupertus l.2. in c.14. Exodi.*

INSTITUTIO APUD JUDÆOS.

☞ *Vide locum de Judæis Tit. Judæorum Societas religiosa Tempora sacra Judæorum. Item quæ initio bujus Loci dicta sunt.*

APUD CHRISTIANOS.

☞ *Pete pleraque quoad institutionem, celebrationem, &c. ex Loco de Festis diebus. Ubi etiam nonnulla, Quoad Errores, quæ circa hoc Festum fuerunt. Item* Miracula circa diem illum, *Quo ex recepta Ecclesiæ consuetudine* celebrandum Pascha. F

QUOMODO PASCHÆ DIES INVESTIGANDUS.

Concilium Nicænum tres regulas constituit ad inveniendum Paschæ diem.

Una fuit, ut semper Pascha ageretur post diem XXI. Martii, quia illo die erat æquinoctium veris, & Pascha post æquinoctium agi debet.

Altera fuit, ut post XX. Martii expectaretur Luna XIV. & post eam diem quæreretur Pascha. Pascha enim agi debet in tertia hebdomada Lunæ, id est, à Luna XIV. exclusivè, usque ad XXII. exclusivè.

Et ad inveniendam Lunam, composuerunt Cyclum aurei numeri. Ubicunque enim in Calendario invenitur aureus numerus illius anni, ibi est Novilunium.

Tertia regula fuit, ut post Lunam XIV. occurrentem post G 20. diem Martii, expectaretur dies Dominicus, & ille esset Pascha.

Istæ regulæ illo tempore, & sequentibus annis multis optimæ fuerunt. Verè enim tunc semper erat æquinoctium XXI. Martii, & verè aureus numerus tunc indicabat diem Novilunii. At à multis jam sæculis experientia docet æquinoctium non esse fixum 21. Martii.

Ideòque post emendatum jussu Gregorii XII. Calendarium, aliæ regulæ, & observationes fuerunt decretæ, Siquidem ex constitutione Concilii Nicæni Pascha debet celebrari die Dominico, qui proximè succedit 14. Lunæ 1. mensis, qualis habetur apud Hebræos, cujus Luna XIV. vel cadit in diem Verni Æquinoctii, nempe XVI. Martii: aut die sequente, hinc fit, ut si Epacta [quæ est numerus dierum, quibus annus solaris communis dierum 365. annum communem Lunarē, qui est dierū. 354. superat] cujusvis anni inveniatur, & ab eo in Calendario notata inter diem 8. Martii & 5. Aprilis inclusivè, numerentur inclusivè deorsū versus dies 14. proximus dies Dominicus hūc XIV sequens [ne fortè si in diē Dominicū caderet dies 14. Lunæ, H cum Judæis conveniamus] erit Paschæ dies. *Videatur Clavius in Cal. Greg. c.1. Et Soar. l.2. de Relig. c.6. Ribera de templo.*

VIOLANTIUM POENA

EX S. SCRIPTURA.

Apostolus *Paulus 1. Corinth. 1. vers.30.* Inter alias causas cur multi variis morbis corripiantur, aut præmaturè moriantur, ea indicat, quod plerique indignè communicent. *Ideò, inquit, inter vos multi imbecilles, & dormiunt multi.* Ad quæ verba S. Anselmus observat, ideò peracto Paschate, tot infirmitates sub æstatem, & tempestates ingruere, quia Dominici corporis Participes absque idonea probatione fuerunt plures, judicium sibi manducantes.

HISTORICA.

Erat tempore S. Maurilii Andegavensium Episcopi quidam irreligiosus, cui nomen Belgicus. Hic die Paschæ mandaverat servis, ut segetes mundarent, replicant illi, esse diem Paschæ, ipse urget, & invitos cogit: Sed cum illi segetes sarrire tentarēt, mox Belgicus oculorum cæcitate percussus, clamavit ut cessarent. Cùm autem tres annos in ea cæcitate permansisset, tandem tangens S. Maurilii pertranseuntis vestes sanatus est.

Tres

Tres industrii Piscatores apud Monasterium B. Mauritii A martyris, cujus erant servi, Dominicæ Resurrectionis nocte in Rhodanum, conscensa navi, retia jactarunt. Tum verò non uti consueverant, sed ingentem piscium multitudinem ceperunt, ita ut pluribus annis neque tam magnos, neque tam multos pisces illic se cepisse faterentur. Læti ergo navim appellunt eò loci, quò soliti erant, sed ex ea exire non possunt. Duo enim ex ipsis manuum, & pedum officio privati toto corpore contriti erant. Tertius verò, & claudus, & surdus effectus est, divina in eos ultione animadvertente, quòd Dominicæ Resurrectionis noctem violassent. Porrò is, qui audiendi, & gradiendi vim omnem perdiderat, duobus se sustentans scipionibus, & aliorum etiam opera adjutus, Sanctorum loca visitat, & apud venerabilia servorum Dei sepulchra divinam implorat misericordiam, ut eorum præclaris meritis possit amissam recuperare sanitatem. Cùm jam autem multa peragrasset loca, venit etiam ad B. Bertini monasterium Sithiu, ubi corpus ejus quiescit: & fratribus ejus loci nocte Dominicæ Resurrectionis in Ecclesia vigilantibus, ille acerbo correptus morbo à sociis precandi causa in Ecclesiam introducitur, atque illic cum multis lachrymi salutem à Domino per B. Bertini merita petens, cùm sacrosanctum Evan- B gelium recitaretur, videt apud se quædam ardere lumina, & ita sensim morbo recedente, subitò se curatum sentit coram fratribus. Post synaxim autem gratias immensas agens Deo, & S. Bertino, lætus inde digressus est. *In vita apud Sur. t. 5. Sept. 15.*

PRIVILEGIA, ET PRÆROGATIVÆ APUD JUDÆOS.

Festum Paschale apud Judæos per septem dies durabat, quibus pane azymo vescebantur. Eratque primus, & septimus maximè solemnis. Immolabatur autem prima vespera ante primum diem Phase, sive Agnus Paschalis, quem ea nocte comedebant: Primo quoque, & septimo cessabant ab omni opere, nihilominus quolibet die offerebantur sacrificia, de quibus *Num. 28. v. 19.*

Etiam in die Paschæ neminem accusare, condemnare, aut supplicio afficere poterant, atque ex hinc dicebant, dum de Christo è medio tollendo cogitabant, non in die festo: ne fortè tumultus fieret in populo. Quin solebant etiam hoc tempore, qui morte digna patraverant, absolvere propter festi solemnitatem; immò ob memoriam liberati ex Ægypto populi, ex veterum traditione vinctum unum eo die ex carcere dimitte- C bant, quomodo tempore passionis Christi, populo proponebatur à Pilato Christus, & Barrabas liberandus, *Mat. cap. 27.* quando & Barrabam postolabant, Christum verò cruci tradebant. Etiam religione ducebantur festi, ut corpora mortuorum sepelirentur, neque remanerent in locis, vel instrumentis suppliciorum, ut colligere est apud *Joannem c. 19.*

APUD CHRISTIANOS.

Anno Dominicæ Incarnationis 386. Valentinianus Imp. de relaxandis tempore Paschali vinctis ejusmodi generale proposuit edictum: Nemo deinceps tardiores fortassis affatus nostræ perennitatis expectet. Exequantur Judices, quod indulgere consuevimus. Ubi primùm dies Paschalis extiterit, nullum teneat carcer inclusum, omnium vincula solvantur. Sed ab his secernimus eos, quibus contaminari potius gaudia, lætitiamque communem, si dimittantur, advertimus. Quis enim sacrilego diebus sanctis indulgeat? Quis adultero, vel incesti reo tempore castitatis ignoscat? Quis non raptorem in summa quiete, & gaudio communi persequa- D tur instantius? Nullam accipiat requiem vinculorum, qui quiescere sepultos quadam sceleris immanitate non sivit. Patiatur tormenta veneficus, maleficus, adulteratorque monetæ. Homicida quod fecit, semper exspectet. Reus etiam majestatis de Domino, adversus quem talia molitus est, veniam sperare non debet. Mediolani *l. 8. Cod. Theodos. Baron. tom. 4. anno 386.*

Flavianus Episcopus Antiochenus legatione fungens Constantinopoli coram Theodosio Imper. pro populo Antiocheno sub gladio ira Principis periclitante; hæc ad eum: Recordare priorum, quando solemnitate hac (nempe Paschali) superveniente, per totum orbem terrarum epistolam misisti, jubentem carcere detentos dimitti, & illis ignosci crimina; & illis humanitatem tuam demonstrare non sufficientibus per literas dicebas: Utinam mihi liceret, & defunctos revocare, & resuscitare, & ad priorem vitam reducere. *S. Chrysost. orat. de Flaviano. Baronius suprà.*

PASCHÆ JUDÆORUM, ET CHRISTIANORUM CONVENIENTIA.

Diximus *in loco de Festis diebus Tit. de Pascha*, nomen Paschæ, sive Phasæ traduci ad significanda quatuor. Primò, ut sit idem quòd transitus. E

Secundò, significat metonymicè agnum immolatum pro hoc transitu: sic sæpè in Scriptura dicitur immolari, vel comedi Pascha, id est, agnus Paschalis.

Tertiò, inde traductum est ad festum Paschale: festum enim quo immolabatur hic agnus paschalis, vocatur Pascha: immò & septem dies azymorum illi contigui, vocantur Pascha, *Act. 12. v. 4.* quia solemnitas hæc septem dierum cum Paschate incipiebat, eratque propter ipsum Pascha.

Quartò. Pascha significat victimas quaslibet ovium, & boum, quæ illis septem diebus immolabantur, de quibus *Num. 28.* hæc enim à prævio Paschate Phase, sive Pascha dicebantur, quæ Judæi in passione Christi comesturi, ingredi noluerunt Pilati, utpotè ethnici, prætorium, ne contaminarentur, *patet Joan. 18. 28.*

Porrò hæc ipsa quatuor sunt etiam apud Christianos suo modo, id est, ut exemplaria illorum typorum. Nam Angelus transiliens, & occidens primogenita Ægypti, & salvans filios Israel, est Christus magni consilii Angelus, qui dum transiret de morte ad vitam, salvavit omnes, qui ejus sanguine aspergendi erant, relictis cæteris in manu vastatoris.

Agnus Paschalis idem Christus est pro nobis immolatus: F Christum enim repræsentarunt Agnus, & Angelus, quia Christus occidi, & occidere debuit; Agnus autem occidi poterat, sed non occidere; Angelus occidere, sed non occidi.

Transitus per mare rubrum, significat transitum populorum per aquas Baptismi, & ideò in Paschate ordinariè olim baptizabantur Catechumeni.

Denique, festus dies illorum, nostrum festum diem figurabat.

ALLEGORIA.

Allegoricè agnus est Christus, qui de morte transivit ad vitam, de terra in cœlum, ut nos à peccato ad gratiam, ab inferno ad cœlum transiremus.

Unde tropologicè, Phase, id est, transitum celebrat anima, cùm egreditur à cogitationibus Ægypti, id est, à molimine peccati, *inquit S. August. tract. in Joannem.*

Pascha, *inquit S. Ambrosius lib. de Cain. c. 8.* transitus est à passionibus ad exercitia virtutis.

Et clarius *lib. 1. Hexameron, c. 8.* Pascha Domini quotannis celebratur, hoc est animarum transitus à vitiis ad virtutem, G à passionibus carnis ad gratiam, sobrietatemque mentis, à malitiæ, nequitiæque fermento ad veritatem, & sinceritatem regenerationis.

* Pasquillus, sive Pasquinus.

Quid sit illius simulacbrum, Usus, & Abusus.

PAsquillum, sive Pasquinum vocant statuam marmoream, mutilam, naribus, brachiis, & tibiis truncatam, quæ Romæ ad angulum viæ cujuspiam regiæ ante Ædes, quas ab annis cc. circiter Franciscus de Ursinis construxit, collocata est. Quem autem repræsentet, dubitatur. Plures in hoc conveniunt, gladiatoris esse simulachrum, nisi malueris Martis, aut militis cujuspiam, eo enim gestu corporis manet, quasi ferire volentis, ac subter se marmoreum aliud mutilatum truncum, H seu fragmentum habet alterius simulachri, ut hostem esse pro comperto habuerimus, quo cum is dimicaret.

Ferunt nonnulli, hoc esse mulachrum unius ex ducibus præcipuis Alexandri Macedonum regis, qui etiam Pasquini nomine vocitatus sit, quod innuit auctor quidam, qui vetusta Urbis marmorea, & ænea simulachra typis excudit.

Usus autem hujus sive termini, sive statuæ est, quòd sit unà cum Marforio velut clandestinus internuntius omnium, etiam quæ remotis arbitris fiunt à quovis Prælato, aut Principe in Urbe, sic, ut etiam minutissima evulgent, idque in hunc modum. Quippe homines quidam, aut ex genere circumforaneorum minorum, vel eorum qui aliorum dicta, factaque scrutantur, si quid aut suspicentur futurum, aut factum, dictumque, sive à Pontifice, Cardinalibus, sive ab Aulicis, Principum Oratoribus, aliisve præter vulgarem opinionem, illico satyram, aut dicterium, frequenter tamen cum acumine, & venustate scripto concipiunt, quod Pasquini statuæ affigunt, ut ita à transeuntibus legantur, & in publicum occultissima quæque deveniant, idque plerumq; non

non absque privatorum contumelia, & opprobrio, sunt enim A instar libellorum, quos famosos vocamus.

Quare quòd toties in hac statua laceraretur, indignatus est Adrianus Pont. eamque demoliri, & in Tiberim conjicere cogitabat, at negabat id facto fore utile Ludovicus Suessanus. Dicebat enim: Pasquillus etiam ranarum more in imo vado non erit tacitus. Ergo, inquit Pont. exuratur in calcem. Rectè id quidem, inquit Svessanus: sed tam crudeliter necato Poetæ clientes non deerunt, qui Patroni cineres invidiosis carminibus prosequantur, supplicii locum quotannis concelebrent, quibus verborum lusibus Pontificis mentem sedavit. *Pontanus Beyerlinck in apophth. Christ.*

Non ineptè itaque quispiam conspicatus Pasquillum, tanquam clandestinum internuntium, minuta quæque aulicorum delicta suo dorso exhibere legenda, dixit: Cùm hic loquendi libertas adempta sit; mirum, lapideis statuis, cuncta etiam occultissima enuntiantibus, obturari non posse. *Phil. Camerar. c. 66. Medit. histor. Beyerlink suprà.*

Passio.

B * DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

PAssionem consideramus, ut est qualitas, & affectio quædam, quam Græci vocant Πάθος *Cicero 3. Tuscul.* perturbationem, seu ægritudinem animi. August. animi passionem. Platonici, & Aristotelici, motionem animi appellant. Et licèt Passio generaliter definiatur per illationem actionis secundùm *Gil. Porret. lib. 6. princ.* quomodo idem est, quod sustinentia, tamen in præsenti accipitur pro qualitate, sive perfect, aquam dicunt qualitatem passivam, & tertiæ speciei logicæ: sive imperfectam, quam passionem propriè vocant, uno sensu exteriore perceptibilem. Talia sunt calor, frigus, calores, odium, amor, gaudium, ira, cupiditas, & similia.

* DUPLEX.

Aristoteles *l. 2. de anima c. 5. Text. 57.* ponit duplicem passionem, unam, quæ fit secundùm qualitates ad interitum ducentes, quæ corruptiva appellatur, ut cum quidpiam exsiccatur, aut calefit. Alteram, quæ fit receptio alicujus, quod incolumitatem, & perfectionem adfert, quæ Perfectiva nun- C cupatur, ut cùm potentia actum aliquem sibi maximè convenientem promit. v. g. contemplationem. Quamvis Passionem posterioris generis propriè eò nomine appellandam non esse contendat, quia neque pati, neque alterari quidpiam usitato nomine dicitur, nisi quod disponit, ad interitum, aut noxam patitur.

* VARIÆ CIRCA EJUS SUBIECTUM SENTENTIÆ.

Stoici negabant hominem sapientem esse posse subjectum passionibus, asserentes in eum has cadere nullo modo posse: unde ἀπαθῆ sapientem dicebant, quasi impassibilem, talemque ejus animum, qualis est mundus supra Lunam, scilicet imperturbatum, quem nulla nubes, aut ventorum turbo obnubilet.

Verùm adversùs hos reclamat natura ipsa, unde Aristotelici, & Platonici dicunt Passiones in sapientem cadere, sed rationis fræno subiici, ac moderari. *Animum rege* dicebat ille, *qui nisi paret, imperat.*

Ad eum modum quo Deus ad Cain dixit *Gen. 4.* sub te erit appetitus ejus, scilicet peccati: & tu dominaberis illius. q. d. potes per libertatem arbitrii, & gratiam tibi præparatam, D tuæ concupiscentiæ, & invidenti appetentiæ tanquam mancipio dominari.

PASSIONES ANIMI MOTUM CONSEQUENTES,
Quas percipit ille, qui perturbatur, aut commovetur.

MORS EX

Gaudio.

☞ *Vide Titulum, Gaudio mortui.*

Nostra ætate in Gallia, Uxorem Judicis vici Fezensaci in comitatu Armeniacensi, sexagenariam, cùm amici nulla alia ratione à conversatione quorundam avertere possent, nunciari illi jusserunt, properè ad filiam veniret jam animam agentem. Credula illa concito gradu venit: sed filiam sanam, & incolumem videns, repentè mortua concidit. *Laur. Joubertus lib. 1. de Risu, cap. 11.*

Mœrore.

☞ *Sub Tit. eorum, qui Mœrore obierunt, effectus ipsius Mortis scilicet per hoc veluti instrumentum illatæ habetur ratio: hic verò Causæ, sive instrumenti.*

Timore.

Quidam natura timidus, audita Herculis fama, abdiderat se præ metu in specum quandam: deinde cùm aliquando prospectaret, & Herculem fortè fortuna prætereuntem vidisset, E immodico metu exanimatus est, ac protinus diriguit, in saxum versus, quod adhuc visitur specie viri, velut à specu prospicientis. Unde τὸν παρακύπτοντα: saxum illud vocant. *Suidas, & Zenodotus.* Inde natum proverbium, Timidiores prospiciente. *Erasmus in Adagiis.*

MORBI EX PERTURBATIONE.

Hercules ob nimiam bilem sacro morbo fuit obnoxius. C. Mario VII. Consuli cùm quidam nunciaret ea, quæ apud mare contra Mithridatem à Sylla facta erant, novis timoribus perculsus, partim futura timens, partim tanquam præsentium vulnere malè affectus, paulò post exilium restitutus, ut Possidonius philosophus scribit, in malam valetudinem incidit, ex qua periit. *Joan. Gerundensis libro 8. Paralip. Hispaniæ.*

Carolus Burgundiæ dux ad Gransonium re cum Helvetiis infeliciter gesta contristatus in ægritudinem incidit: quæ tanta fuit, ut aucta bile, & calore naturali, cogeretur à vino abstinere, & uti pharmacis refrigerantibus. Ea verò tristitia sic deinde prorsus immutavit ejus naturam, ut contraria essent adhibenda pharmaca, quibus pristinum calorem recuperaret. *Phil. Cominæus lib. 7. Comment.*

VIGILIÆ.

☞ *Vigilias hic Animi vehementem agitationem consequentes perpendimus. Quæ ipsæ alioqui inter Corporeas passiones quoque referri debent. At Vigilantia, studio, & voluntate suscepta, inter Instrumenta secundaria suo loco connumerabitur. Ob studia.* F

Aristophanis, & Cleanthis lucerna propter insignem studii diligentiam in proverbium abiit: ut is ad Aristophanis, aut Cleanthis lucernam dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisitaque cura singula pensitat. *Varro lib. de lingua Latina 1. Erasmus in Adagiis.*

Cicero L. Murænam, quem accusavit Caro, defensurus, totam noctem lucubravit, dum Hortensium contendit, cujus mirè placuerat oratio, superare: ut præ nimia solicitudine, & vigiliis ita affecerit valetudinem, ut concedere illi videretur. *Plut. in Cicerone.*

Ob Gaudium.

Artaxerxes Persarum rex, cùm Themistocles supplex ad G se venisset, noctu ter evigilans exclamavit; Themistoclem habeo. *Plut. in Themistocle.*

L. Sylla à bellis intestinis Italia purgata appropinquavit primum urbi, ab ingenti gaudio, & gratulatione sicut aura animo evectus, somnum tota nocte non vidit: quod de seipso scriptum reliquit in Commentariis. *Plut. an seni tractanda. Resp.*

Ob Metum.

Regi Indorum interdiu dormire non licet, nocte cogitur cubilia per horas mutare, idque propter insidias. *Strab. lib. 15.*

C. Marius VII. Consulatu suo L. Syllæ prosperis contra Mithridatem successibus territus, vigiliis nocturnis agitari cœpit, cùm vocem incertam subinde sibi videretur audire, Dura sunt leonum cubilia. Cui malo uti mederetur, ad intempestiva sese pocula convertit. *Plut. in Mario.*

Ob Æmulationem.

Themistocli Miltiadis trophæa somnum excutiebant. *Plutarchus.*

SOPOR, OBDORMITATIO.

☞ *De Sopore idem quod de Vigilia judicium, diverso respectu ad diversas classes referendo.* H

Discipuli Jesu Christi nostri præ mœrore in Oliveti monte obdormivere. *Matth. 26.*

LASSITUDO. PRURITUS.

☞ *Mœrori hoc quoque, & Curis accidere interdum solet, pro corporis, scilicet, dispositione opportuna, ut membrorum lassitudo, & cutis pruritus oriatur.*

SYNCOPE, MENTIS defectus,
Animi deliquium.

Saul rex Israelitarum ubi à Samuelis spectro imminens exitium sibi, & exercitui cognovit, exanimis concidit, nec nisi multa Pythonissæ cura animum recepit. *1. Reg. 28. 22.*

Esther regina cum duabus pedissequis ad regem Artaxerxem profecta, cùm eum in solio sublimem conspexisset, majestate territa, & animo delinquens concidit. Rex accurrens, eam ulnis excepit, & securam esse jussit. *Esther. 5.*

Achior Ammonitarum dux, conspecto Holofernis capite, quod Judith retulerat Bethuliam, animo deficiens, præ stupore in media concione concidit. *Judith. 14.*

ANDRO-